БУТУН ДУН'Ё ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 169 (6596)
24 АВГУСТ 1946 йил ШАНБА
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

БУГУНГИ СОНДА:

Коми АССР қишлоқ хўжалик, саноат, фан, маданият ва сан'ат ходимлари орден ва медальлар блан мукофотланди (1-нчи бет).

Пахта мўл ҳосилини йиғиб-териб олишга большевикча пухта тайёрланайлик (1-нчи бет).

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМНИ ЎРГАНУЧИЛАРГА ЁРДАМ. А. Ляпин. — Социализмдан коммунизмга секин-аста ўчиш тўғрисида (2-нчи бет).

И. Бабков. — Ёш коммунистларни большевикча тарбиялайлик (3-нчи бет).

А. Азизов. — Тупроқшунослик илми (3-нчи бет).

А'зам Муҳаммадий. — Коммунистлар янги техникани ўзлаштирмоқдалар (3-нчи бет).

Р. Муродий. — Ем-хашак тайёрлашга э'тибор берилмаётир (3-нчи бет).

Париж Сулҳ конференциясида (3-нчи ва 4-нчи бетлар).

Германиядаги Контроль кенгашининг мажлиси (4-нчи бет).

Америка ва Англия ҳукуматларининг Югославия ҳукуматига топширган ноталари (4-нчи бет).

КАСАБА СОЮЗЛАРИНИНГ ИШИНИ ЮКСАК ДАРАЖАГА КУТАРАЙЛИК

СССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик планининг муваффақиятли бажарилиши, барча давлат аппаратининг тўла ҳаракатга келтирилишини, комсомол ва касаба союз ташкилотларининг зўр бериб ишлашини талаб қилади.

Бешйиллик планни бажаришнинг асосий шартларидан бири ҳарбир корхонада меҳнатни тўғри уюштириш орқали меҳнат унумини ой сайин кўтариш, ишчиларнинг моддий-маиший аҳволини борган сари яхшилаш, шундай қилиб, йиллик, ойлик ва кунлик топшириқларни тўла бажаришдир. Партия ва ҳукумат халқ хўжалиги соҳасидаги шу асосий вазифанинг тўла бажарилиши учун зарур бўлган барча шароитни, моддий-техника воситаларини, маблағларни ажратган.

Халқ хўжалигини ривожлантириш бешйиллик планини бажаришда касаба союзлари олдига катта ва мас'улиятли вазифалар қўйилди. Касаба союзларининг вазифаси — бешйиллик планни ишчилар оммаси ўртасида чуқур тарғиб қилиш, социалистик мусобақани ривожлантириш асосида ишчиларни, инженер-техник ходимларни улуғвор планни бажариш учун сафарбар қилишдан иборатдир. Касаба союзлари, партия ташкилотларининг раҳбарлиги остида цехлар, агрегатлар, бўлимлар ўртасида социалистик мусобақани уюштиришлари ва бу ҳаракатни миллионларнинг оммавий ҳаракатига айлантиришлари, янги техникани эгаллаётган илғор ишчиларнинг тажрибаларини оммалаштиришлари, ишчиларнинг маданий-маиший аҳволини янада яхшилаш йўлида ташкилотчи ва ташаббусчи бўлмоқлари лозим.

Лекин, республикамиздаги кўпгина касаба союзлари ўзларининг мана шу асосий вазифаларини муваффақият блан бажараётирлар деб бўлмайди. Ёғ саноатидаги касаба ташкилотларининг ишларини кўздан кечирайлик. Андижон ва Каттақўрғон ёғ заводлари бирнеча ойдан берли планни бажармаётирлар. Андижондаги ёғ заводи планнинг 65 проценти миқдорида маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Бунинг асосий сабаби заводда меҳнатнинг тўғри уюштирилмаганлиги, меҳнат интизомининг бўшлиги, ишчилар ўртасида социалистик мусобақанинг яхши уюштирилмаганлигидир. Завод комитети илғор ишчилардан: совун пиширучи Собира Содиқова, прессчи Ҳусниддинов ва слесарь Багдановларнинг тажрибаларини оммалаштирмайди. Озиқ-овқат саноати ишчилари союзи республика комитети (раиси ўртоқ Макаров) эса, заводларда социалистик мусобақа шартномаларининг қандай бажарилаётганлигини текширмайди, ишчиларнинг маданий-маиший аҳволига доир масалалар блан шуғулланмайди. Ўртоқ Ярунин директор бўлган заводда, айниқса ерли миллат ишчилари ўртасида, сиёсий-оммавий ишлар яхши уюштирилмаган, завод бирнеча ойдан берли планни бажаролмаётир. Завод комитети (раиси ўртоқ Терехин) эса ишчилар ўртасида сиёсий-оммавий ишларни қизиттан эмас.

Касаба союзларининг марказий, республика комитетлари, фабрика-завод, маҳаллий комитетларининг ишларидаги асосий камчиликлардан бири уларнинг ишчилар турмушини яхшилаш, уй-жой бинокорлигини тезлатиш, умумий овқатланишни йўлга қўйиш, тиббий ёрдамни уюштириш масалалари блан етарли шуғулланмаётганлигидир. Ҳолбуки, касаба союзлари бу масалалар блан айниқса жиддий ва системали равишда шуғулланишлари керак. Бирқанча фактлар ҳатто касаба союзлари марказий комитетларининг бу муҳим масалани менсимаётганликларини кўрсатади. Тўқимачилик машинасозлиги заводида ишчилар учун мўлжаллантан уй-жойларнинг фақат пойдеворигина қурилган. Шундай бўлса ҳам, завод комитетининг раиси ўртоқ Кравченко бирор марта бу масалани завод комитетида муҳокама қилган эмас.

Ишчилар, инженер-техник ходимлар ўртасида маданий-оқартув ишларини кучайтириш, маданият саройлари, клублар, қизил бурчаклар, чойхоналар ва қироатхоналарнинг ишларини намунали йўлга қўйиш керак. Бу маданият ўчоқларини ишчилар ўртасида олиб бориладитан сиёсий-оммавий ишларнинг марказига айлантириш лозим. Газлама саноати ишчилари касаба союзи республика комитети, Ўрта Осиё темир йўл ишчилари касаба союзи марказий комитетининг ўз маданият саройларини ҳалигача тикламаганликларига, клуб ва қироатхоналарни бутунлай ярамас ҳолга ташлаб қўйганликларига қандай баҳо бериш мумкин?

Касаба союзлари олдида турган муҳим вазифаларнинг тўла бажарилишик цех комитетлари ва маҳаллий комитетлардан бошлаб республика комитетларигача, уларнинг ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланишига боғлиқдир. Республикамиздаги ишчилар, хизматчиларнинг қарийб учдан бир қисми ҳалигача касаба союзларига жалб қилинган эмас. Маҳаллий саноат министрлигига қарашли ба'зи бир майда корхоналарда ҳатто ҳалигача маҳаллий комитетлар ҳам тузилмаган. Республикамизда касаба союзларига раҳбар ходимлар тайёрловчи бирор мактаб йўқ. Ҳатто Тошкентда ҳам касаба союзлари активларининг сиёсий-назарий савиясини ошириш йўлида бирор жиддий иш қилинмаётир. Касаба союзлари олдида турган вазифаларнинг тўла бажарилиши, даставвал, уларнинг ташкилий ишларидаги мана шу тартибсизликларнинг дарҳол тугатилишига боғлиқдир.

Партия ташкилотлари касаба союзларининг ишларини жонлантириш учун, уларнинг бешйиллик планни бажариш соҳасидаги ролини кўтариш учун амалий ёрдам беришлари керак. Афсуски, бизнинг ба'зи бир шаҳар ва район партия комитетларимиз касаба союзларининг ишларига етарли э'тибор қилмайдилар. Шундай ачинарли фактни та'кидлаб ўтиш керак: Тўқимачилик комбинати партия ташкилоти бир йил мобайнида фақат бир марта фабрика комитети раиси ўртоқ Анешчукнинг докладини эшитиб, катта қарор қабул қилган. Лекин комбинат партия ташкилоти ҳам, Фрунзе район партия комитети ҳам бу қарорнинг қандай бажарилаётганлигини текшириб кўрмаган.

Бизнинг ба'зи бир совет ташкилотларимиз ҳам касаба союзларининг ишчилар турмушини, меҳнат шароитини яхшилашга қаратилган ташаббусини қувватламайдилар. Чунончи, коммунал хўжалиги ходимлари касаба союзининг марказий комитети Тошкентда шаҳар озодалиги учун кураш мақсадида ўз а'золари ўртасида социалистик мусобақани уюштирмоқчи бўлганида, Тошкент шаҳар Совети бу ташаббусни озгина бўлса ҳам қувватламади.

Партия, совет ташкилотларининг вазифаси касаба союзларининг социалистик мусобақани ривожлантиришга, ишчилар моддий-маиший аҳволини борган сари яхшилашга, маданий-оқартув ишларини намунали йўлга қўйишга қаратилган ҳарбир ташаббусини қувватлаш, бу соҳада уларга амалий ёрдам беришдир.

Мамлакатимиз Сталинча бешйилликнинг биринчи йил планини тўла ва ошириб бажаришда ҳал қилучи ойларга қадам қўймоқда. Миллионлаб ишчиларни, инженер-техникларни уюштирган касаба союзларининг ҳозирги кундаги энг муҳим вазифаси оммани халқ хўжалигининг барча соҳаларида бешйиллик планни бажариш ва ошириб бажариш учун сафарбар қилишдир.

КОМИ АССР ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК, САНОАТ, ФАН, МАДАНИЯТ ВА САН'АТ ХОДИМЛАРИ ОРДЕН ВА МЕДАЛЬЛАР БЛАН МУКОФОТЛАНДИ

Коми АССРнинг қишлоқ хўжалигини, саноат, фан, маданият ва сан'атини ривожлантиришда эришган муваффақиятлари учун, СССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ қуйидагилар мукофотланди:

Ленин ордени блан: Ижем райони «Комсомолец» колхозидаги қийикчилик фермасининг мудири М. А. Артеев, Коми АССР Министрлар Советининг раиси Г. В. Ветошкин, «Комилес» трестига қарашли Койгородск ўрмон хўжалигининг дарахт кесучиси А. Д. Желев. СССР Ички Ишлар Министрлиги «Воркутуголь» комбинатига қарашли 1-нчи шахтанинг кўмир қазучиси И. А. Загарских, Коми АССР Олий Совети Президиумининг раиси И. А. Рочев, ВКП(б) Коми область комитетининг биринчи секретари А. Г. Тараченко ва бошқалар, жа'ми 13 киши мукофотланди;

I даражали Ватан уруши ордени блан 22 киши; **II даражали Ватан уруши ордени** блан 25 киши, **Меҳнат Қизил Байроқ ордени** блан 42 киши; **Қизил Юлдуз ордени** блан 37 киши, **«Ҳурмат Белгиси» ордени** блан 134 киши; **«Шавкатли меҳнат учун» медали** блан 186 киши, **«Меҳнатда ўрнак кўрсатгани учун» медали** блан 161 киши мукофотланди.

ХРОНИКА

СССР Олий Советининг Президиуми ўртоқ **И. А. Кузьминихни** СССР Гўшт ва сут саноати министри қилиб тайинлади.

СССР Олий Советининг Президиуми ўртоқ **П. В. Смирновни** СССР Гўшт ва сут саноати министри вазифасидан озод қилди.

Каттақўрғон ҳовузи қурилишида оммавий иш бошланди

(«Қизил Ўзбекистон» мухбиридан).

Самарқанд ва Бухоро областининг колхозчилари олдида Каттақўрғон ҳовузи қурилишида шу йилнинг охиригача 1 миллион 700 минг кубометр тупроқни тўғонга ётқизиш ва ҳовузда 350 миллион кубометр сув сақлаш имкониятига эришишдек шарафли вазифа туради. Бу вазифанинг кўп қисми август ва сентябрь ойларида бажарилиши лозим. Шунинг учун ҳам қурилишда шу икки ой ичида 10 мингдан ортиқ киши ишлаши керак.

20 августдан бошлаб халқ қурилишида оммавий иш бошланиб кетди. Бухоро ва Самарқанд областьларидан келган 6 мингдан ортиқ киши ишга тушди.

22 августда Бухоро область қурувчиларининг митинги бўлиб ўтди. Бухоролилар ўзларига берилган икки ойлик топшириқни бир ойда бажариш мажбуриятини олдилар. Свердлов ва Қоракўл районлари белгиланганидан кўпроқ одам юбордилар. Бу икки райондан келган колхозчилар 20 августда ишга тушиб, икки кунлик топшириқни 150 процентдан адо этдилар.

Қурилиш бошлиғи ўртоқ Абдураҳмонов шундай дейди:

— Қурилиш бошқармаси август, сентябрь ойлари топшириғини тўла бажариш учун бирқатор тадбирлар белгилади. Қурилишда 150 дан ортиқ автомашина, 20 танк ва 30 та оғир трактор ишлайди. Булар топшириқнинг қарийб ярмини бажаради. Қурилишда асосан механизация катта роль ўйнайди. Механизациядан тўла фойдаланишга катта э'тибор бераётирмиз.

Л. ЭРГАШЕВ.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ БИР ЭШЕЛОН НЕФТЬ

АНДИЖОН, (ЎзТАГ). «Жанубий Оламушук» нефть конининг директори ўртоқ Папировский ЎзТАГ мухбирига қуйидагиларни хабар қилди:

— Конимизнинг ходимлари бу йил пландан ташқари 15 минг тонна нефть жўнатдилар. Август ойида нефть чиқариш январь ойидагига қараганда уч баравар кўпайди. Пландан ташқари 1.200 метр жой пармаланди. Конимизнинг нефтьчилари мусобақада бутун республикада биринчи ўринни олдилар. Бизга СССР шарқий районлар нефть саноати министрлиги ва ВЦСПСнинг кўчма қизил байроғи, шунингдек ЎзССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг байроғи топширилди.

Нефтьчиларимиз август ойида ҳам фидокорона ишламоқдалар. Бу ерда ойнинг биринчи ярмида планда кўрсатилгандагига қараганда анчагина кўпроқ ёниғи чиқазилиб жўнатилди, пармалаш ишлари топшириғи ҳам ошириб бажарилди. Мастер Парфенюк бригадаси ғарбий участкадаги қидириш мақсадларида пармаланаётган бир қудуқни муддатидан 10 кун илгари тайёрлаб берди. Мастер Аминов бригадаси ишга тушириладиган қудуқни пармалаш юзасидан берилган топшириқни тез сур'атлар блан адо этаётир.

Пахта мўл ҳосилини йиғиб-териб олишга большевикча пухта тайёрланайлик

Янги пахта ҳосили топширила бошлади

ҚАРШИ, 22 август («**Қизил Ўзбекистон» мухбиридан).** Қарши район Обидида қишлоқ советидаги «Гавҳар» колхози ҳаммадан олдин пахта теришга киришиб, тайёрлаш пунктига Қашқадар'ё областида биринчи бўлиб 485 килограмм пахта топширди.

Шу райондаги Сталин, Ворошилов номли колхозлар ҳам пахта теришга тушдилар.

Пахта теримига тушдилар

Тошкент область, Оққўрғон районидаги Сталин номли 17-нчи пахтачилик совхози пахтани танлаб теришга киришди.

Совхоз коллективи бу йил 2.790 гектар ерга чигит экиб ғўзани намунали парвариш қилди. Ғўза қатор оралари 5 марта чопилди, 6 марта культивация қилинди, 5—6 марта қондириб суғорилди, пахта майдонига бултургидан икки марта кўп ма'дан ўғит солинди. Совхоз ходимлари ҳар гектар ердан 22 центнердан ҳосил йиғиб олиш учун курашмоқдалар.

Совхознинг Мадаминов ва Петров ўртоқлар бошлиқ бригадалари биринчи бўлиб пахта йиғим-теримига киришдилар. Стахановчи Хурсанд Бегматова ҳар куни 50 килограммдан пахта тераётир. Ўртоқ Бегматова бултур 15 минг килограмм пахта терган эди. Бу йилги мавсумда у 20 минг килограмм пахта териш мажбуриятини олди.

Сталин номли 16-нчи совхозининг ишчилари ҳам пахта теришга киришмоқдалар. (ЎзТАГ).

Хоразм область пахта пунктлари янги ҳосилни қабул қилишга тайёрми?

Пахта йиғим-теримига саноқли кунлар қолди. Партия ва ҳукуматнинг қарорига мувофиқ, пахта тайёрлаш пунктлари янги ҳосилни қабул қилиб олишга тайёргарликни 10 августгача тамомлашлари керак эди.

Партия ва ҳукумат томонидан белгиланган муддат ўтиб кетди. Шунга қарамай, Хоразм областидаги пахта заводлари ва кўпгина пахта пунктлари янги ҳосилни қабул қилишга тайёр эмаслар. Урганч пахта заводи тайёргарлик ишларида айниқса орқада қолди. Бу заводга фақат Урганч районидаги колхозларгина эмас, Қўшкўпир, Янги Ариқ ва бошқа районлардаги колхозлар ҳам пахта топширади. Лекин, завод қошидаги омборлар ўтган йилги пахталардан бўшатилмаган. Планга мувофиқ, бу завод ёнида 20 та янги ғарам жойлари қурилиши керак эди. Лекин буни қуришга ҳали киришилган эмас. Завод директори Қутлибўлатов ва тайёрлаш бўлимининг бошлиғи Батраков ўртоқлар бу тўғрида тегишли чора кўрмаётирлар.

Моноқ, Хосиён, Манғит районларидаги пунктларда ҳам янги пахта ҳосилини қабул қилишга тайёрлик кўнгилдагидек бормаётир. Кўпчилик районларда янги ғарам жойлар қуриш ва эскиларини ремонт қилиш ҳозиргача қизитиб юборилмаган. Областьдаги 115 тарозидан фақат ярми ремонтдан чиқарилган. Шовот ва Хазорасп район пахта пунктларида тош тарози ремонти ҳали бошланмаган.

Тайёрлаш пунктларига борадиган йўллар ремонт қилинмаётади. Гурлан ва Урганч пахта заводларида ҳамда Хива, Қўшкўпир ва бошқа районлардаги пахта пунктларида қизил чойхоналар очилмаган.

Янги ҳосилни қабул қилиш учун пахтанинг сортини белгиловчилар, қабул қилучилар, лаборант ва ҳисобчиларни қайтадан тайёрлаш областьнинг битта районида ҳам тамом бўлмаган.

Ўтган йили тайёрлаш пунктларига нам пахта топшириш ҳоллари кўп бўлган эди. Шунга қарамай, колхозларда сушилкалар қуриш ва бор бўлган сушилкаларни ремонт қилишга киришилмаётир. Хлоптрест раҳбарлари ҳатто районларда қанча сушилка борлигини ҳам билмайдилар. Улар колхозларга чиқмайдилар, йиғим-теримга тайёрланишда колхозларга амалий ёрдам бериб турмайдилар.

ЎзК(б)П Хоразм область комитети ва область ижроия комитети областьда янги ҳосилни қабул қилишга тайёргарликнинг аҳволи тўғрисида Хлоптрест бошқаручиси ўртоқ Богушевнинг докладини эшитиб, тайёргарлик ишларини қониқарсиз деб топган эдилар. Броқ, конкрет тадбир белгиланмагани учун Хлоптрест, пахта заводлари ва тайёрлаш пунктларининг раҳбарлари янги ҳосилни қабул қилиб олишга тайёргарликни ҳамон судраб келмоқдалар.

Г. ЖАРКОВ.

Теримга тайёрмиз

Биз ўтган йил ҳар гектар ердан 21 центнердан пахта бериб, планимизни 135 процент бажарган эдик. Бу йил 130 гектар ерга чигит экиб, гектаридан 30 центнердан ҳосил топширишни зиммамизга олганмиз. Ғўзамизнинг ҳозирги кўриниши бу ва'дамизнинг сўзсиз бажарилажагидан дарак беради. Ҳар туб ғўзада ўрта ҳисоб блан 18—20 тадан тўқ кўсак, кўп миқдорда гул, бир нечадан очилган пахта бор. Очилган пахта Шоназар Имомов, Ботир Қораев, Шомурод Элов ўртоқлар бошлиқ звеноларда айниқса кўп.

Колхозчиларимиз пахта мўл ҳосилини етиштириш учун қандай жонбозлик кўрсатган бўлсалар, уни муваффақиятли йиғиб-териб олиш учун тайёрлик ишларини ҳам шундай қизғин олиб бормоқдалар. Биз колхозимиз территориясидаги ҳамма йўлларни, пахта пунктига борадиган 9 километрлик катта йўлни ремонт қилдик. 13 та бузуқ кўприкнинг ҳаммасини тузатдик. 7 аравани ремонтдан чиқардик ва 4 та янги арава сотиб олдик. 8 от ва 12 ҳўкиз боқилмоқда.

Яқинда йиғим-терим планини тузиб колхозчилар йиғилишида тасдиқладик. Бу планга мувофиқ теримга кунда 118 киши чиқиб, ҳарбир теримчи биринчи кунлари 35—40 килограммдан пахта териши керак. Биз бу планимизнинг сўзсиз бажарилиши учун ҳамма шароитни ҳозирламоқдамиз. Теримчилар учун 140 этак тайёрланди. Кўчма ясла ва боқчаларни кўпайтирдик ҳамда уларнинг ишларини яхшиладик, стахановчи теримчиларни мукофотлаш учун 200 метр саноат моллари, 50 килограмм чой, 120 килограмм совун, 5 минг сўм пул ва бошқа нарсалар ажратдик. 35 жойга дала хирмони, 7 жойда майдончалар ҳозирладик. 38 қопни ямаб қўйдик. Далада иссиқ овқат ташкил қиламиз.

Бизда бешмингчилар сони бу йил яна кўпаяётир. Ўтган йил 15 киши бешмингчилар ҳаракатига қўшилган бўлса, ҳозир булар 30 дан ошади. Бешмингчиларга ҳозир тажрибакор теримчилар пахтани икки қўллаб ва хилларга ажратиб териш қоидасини ўргатаётирлар. Бешмингчиларни иккитадан уч хоналик этаклар блан та'минлаймиз. Партия ташкилотимиз (секретари ўртоқ Жума Бекмуродов) бешмингчиларга махсус агитаторлар беркитди.

Шундай қилиб биз пахта йиғим-теримига тайёрлик юзасидан қилинадиган ишларни қарийб битирдик. Тез кунлар ичида пахтани ёппасига тера бошлаймиз. Эрталаб терилган пахтани тушдан кейин, кечқурун терилганини иккинчи кун эрталаб топшириш учун тегишли чорани кўриб қўйганмиз.

Нарзулла БОБОМУРОДОВ.

Бухоро область, Гиждувон районидаги Каганович номли колхоз раиси.

СОВЕТ ИТТИФОҚИДА

БЕЛОРУССИЯДА ЯНГИ МАГАЗИНЛАР

МИНСК, 22 август (ТАСС). Нон, ун, крупа ва макаронга карточкалар яқинда бекор қилинажаги муносабати блан Белоруссия ССР Министрлар Совети республиканинг шаҳар ва қишлоқларида магазин ҳамда дўконларни кўпайтиришга қарор берди.

Гомель, Витебск, Могилёв, Барановичи, Брест ва республиканинг бошқа областьларида 385 та нон магазини очилади. Бу магазинларнинг кўпи қишлоқ аҳолисига хизмат қилади. Минскда озиқ-овқат маҳсулоти сотадиган 23 магазин очилади.

Белоруссияда жа'ми 500 дан ортиқ янги магазин, 330 дўкон ташкил қилинади. Бу магазин ва дўконларда нон-бўлка ва боққоллик моллари сотилади.

ДАФТАР ЯСАЙДИГАН КОМБАЙН

КИЕВ, 22 август (ТАСС). Киевдаги «Октябрь» фабрикаси бу йил 20 миллиондан ортиқ дафтар ишлаб чиқарди. Яқинда фабрикада дафтар ясайдиган комбайн қурилди ва ишга туширилди. Комбайн кунига 100 мингдан ортиқ дафтар ишлаб беради. Бу машина дафтар варақларини қирқади, жамлайди ва йўлларини чизиб беради. Комбайн 60 ишчининг ишини бажаради.

Йил охиригача фабрика мактаблар учун яна **26 миллион дафтар чиқаради.**

«Сталинуголь» комбинатининг «Куйбышевуголь» трестига қарашли «Никополь-Мариуполь» шахтаси (Донбассдаги энг йирик тошкўмир шахталаридан бири) тикланиб, ишга туширилди. **Суратда:** шахтанинг умумий кўриниши.

С. Гендельман фотоси (ТАСС фотохроникаси).

150 МИЛЛИОН ДОНА ПЕРО

ЛЕНИНГРАД, 22 август (ТАСС). «Союз» заводи никельланган ёзув перолари ишлаб чиқара бошлади. 2.350 номерли майда чизмакашлик перолари ишлаб чиқариши ҳам йўлга қўйилди. Бу чизмакашлик пероси олий техника ўқув юртларининг студентлари, конструкторлар ва чизмакашлар ўртасида мувоффақият блан қўлланилади.

Завод йил бошидан буён **150 миллион дона перо тайёрлаб берди.**

ЯНГИ ПОЙАФЗАЛ ФАБРИКАСИ

МОГИЛЁВ, 22 август (ТАСС). Могилёвда механикалаштирилган пойафзал фабрикаси қурилмоқда. Илгариги 1-нчи Май номли артельнинг цехлари анча кенгайтирилади. Цехларга янги ускуналар ўрнатилди. Фабрика тамомила ишга туширилиши блан бир сменада 1.300 жуфтдан ортиқ пойафзал ишлаб чиқаради. Фабрика ҳузурида фабрика-завод **та'лими мактаби ташкил қилинади.**

ЯНГИ КОМПРЕССОР ЗАВОДИ

Машинасозлик ва асбобсозлик министрлиги Пензада катта компрессор заводи қуришга киришади. Бу йил қуйиш, механика, ёғоч ишлаш ва бошқа цехлар қурила бошлайди.

Янги компрессор заводи қора металлургия ва кўмир саноати корхоналари учун ускуналар ишлаб чиқаради. (ТАСС).

ЕВРОПА БИРИНЧИЛИГИ УЧУН ЕНГИЛ АТЛЁТИКА МУСОБАҚАЛАРИ

Совет спортчилари Норвегияга жўнаб кетдилар.

Европа биринчилиги учун ўтказиладиган енгил атлётика мусобақаларида қатнашмоқ учун бир гуруҳ совет спортчилари Москвадан Ослога жўнаб кетдилар.

Совет спортчилари орасида югуриш, сакраш, найза отиш, ядро иргитишда ном чиқарган Феодосий Ванин, Александр Пугачевский, Нина Думбадзе ва бошқа шу каби машҳур спортчилар бор.

Европа биринчилиги учун ўтказиладиган мусобақаларда 22 мамлакатнинг енгил атлётикачилари қатнашади. Мусобақалар 22 августда бошланиб, 4 кун давом этади.

Совет спорт делегациясига СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Бутун Иттифоқ физкультура ва спорт ишлари комитети раисининг ўринбосари ўртоқ И. Никифоров раҳбарлик қилади. Давлат тренери Г. Васильев бошчилигида бир группа тренерлар ҳам Ослога жўнаб кетдилар. (ТАСС).

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМНИ ЎРГАНУЧИЛАРГА ЁРДАМ

Социализмдан коммунизмга секин-аста кўчиш тўғрисида*)

А. ЯПИН

Совет Иттифоқи Улуғ Ватан урушини ғалаба блан тугаллаб, ўз тарихий тараққиётининг янги даврига, тинч шароитдаги хўжалик ва маданий қурилиш ишлари даврига кирди.

Совет Иттифоқи Олий Совети 1946—1950 йиллар мобайнида СССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик плани тўғрисида Қонун қабул қилди. Бу Қонун ишлабчиқариш кучларини янада юксалтириш, халқнинг моддий аҳволини янада яхшилаш ва маданий савиясини ошириш, совет давлатининг иқтисодий ва ҳарбий қувватини кучайтириш учун мамлакатимизга янги истиқболлар очиб беради.

Янги бешйиллик планни бажариш социалистик жамият қурилишини тугаллаш ва социализмдан коммунизмга аста-секин кўчиш йўлида олға қараб қўйилган катта қадам бўлади.

✦

Большевиклар партияси ва совет халқининг мақсади мамлакатимизда тўла коммунизм қуришдан иборат. Бу мақсадга ҳали эришилгани йўқ, аммо бу мақсад келажакда амалга оширилиши мумкин ва амалга оширилиши керак. Ўртоқ Сталин капитализм қуршови шароитида мамлакатимизда коммунизм қуриш мумкин эканлигини асослади ва социализмдан коммунизмга аста-секин кўчиш йўлларини кўрсатиб берди. Ўртоқ Сталиннинг СССРда коммунизм қуриш мумкинлиги тўғрисидаги та'лимоти жамият тўғрисидаги марксизм-ленинизм фанига қўшилган катта ҳиссадир.

Ўртоқ Сталин мамлакатимизда социализм ва коммунизм ғалабаси тўғрисидаги масаланинг икки хил томони бор: бу томонларнинг бири ички муносабатлар соҳасига, иккинчиси ташқи муносабатлар соҳасига тааллуқлидир, деб та'лим беради.

Ички муносабатлар нуқтаий назаридан олиб қараганда, Совет Иттифоқида тўла коммунизм жамияти қуриш учун керакли бутун ҳамма шароит ва имконият бор. СССРда Сталин бешйилликлари даврида социализмнинг моддий негизи бўлмиш илғор йирик машина индустрияси вужудга келтирилди, қишлоқ хўжалиги батамом коллективлаштирилди, эксплоататор синфлар тугатилди ва социализм жамияти асосан қурилди. Социализмнинг ғалабаси мамлакатимизнинг коммунизмнинг олий босқичига ўтиши учун имконият берди.

Аммо, мамлакатимизда коммунизмнинг ғалабаси тўғрисидаги масаланинг ички муносабатлардан ташқари яна ташқи, халқаро муносабатлар соҳасига тааллуқли бўлган бошқа томони ҳам бор. Капиталистик қуршов шароитида коммунизм қураётган Совет Иттифоқи ташқаридан бўладиган ҳарбий ҳужум хавфидан ва капитализмни янгидан тиклаш йўлидаги уринишлардан амин эмас. 1941—1945 йиллардаги уруш буни исбот қилди. Немис-фашист босқинчилар бизни урушмоққа мажбур этган эдилар. Бу уруш гитлерчилар Германиясини ва империалистлар Японияси тамомила енгиш блан тамом бўлди. Германия ва Япония мамлакатимизнинг чегараларига жуда яқин турган энг кучли йиртқич империалист мамлакатлар эди. СССРнинг халқаро миқ'ёсдаги обрўси уруш даврида ҳарқачонгидан кўра кўпроқ мустаҳкамланди ва унинг халқаро алоқалари кенгайди. Бу ҳол мамлакатимизда урушдан кейинги даврда тинч шароитда социалистик қурилиш ишлари учун янги, қулай шароит вужудга келтиради. Шуни ҳам эсда тутиш керакки, капитализм дун'ёси ҳали яшар экан, янги урушларнинг бўлиши ва СССРга қарши босмачиларча ҳужум қилиш хавфи йўқолмайди.

Биз тинч шароитда социализм қурилишини кучайтириш блан бирга ғоят хушёр бўлишимиз, янги уруш планларини тузаётган халқаро реакциянинг найрангларини асло унутмаслигимиз керак. Шу сабабдан, социализм қуриш ва коммунизмга аста-секин ўтиш жараёнида социалистик давлатни ҳар жиҳатдан мустаҳкамлаш, мамлакатнинг ҳарбий-иқтисодий қудратини ошириш, СССРнинг қуролли кучлари тўғрисида доим ғамхўрлик қилиш керак.

Мамлакатимизда коммунизм қуриш масаласи оламшумул-тарихий аҳамиятга эгадир. Инсониятнинг энг яхши намоёндалари асрлар бўйи коммунизм жамияти қуриш тўғрисида орзу қилган эдилар. Маркс блан Энгельс илмий коммунизм назариясини яратдилар. Ленин ва Сталин янги тарихий шароитда, мамлакатимизда социализм қуриш учун олиб борилган курашда бу назарияни янада ривожлантирдилар ва уни амалда юзага чиқардилар. Илмий коммунизм ғояси тарихда биринчи марта ўлароқ совет мамлакатида амалга ошмоқда. СССРда коммунизмнинг биринчи босқичи асосан амалга оширилди. Эндиликда коммунизмнинг иккинчи, олий босқичига аста-секин кўчиш амалий вазифа бўлиб турипти.

Коммунизм жамиятини қуриш соҳасида эришилган муваффақиятлар совет кишиларининг руҳини кучайтиради, уларни олға бошлаб боради, уларнинг ўз кучларига бўлган ишончини мустаҳкамлайди, уларни коммунизмнинг янги ғалабаларига эришиш учун сафарбар қилади.

✦

Маркс, Энгельс, Ленин ва Сталин асарларида коммунизм жамияти илмий асосда та'бирланди. Марксизм-ленинизм коммунизм жамияти ўз тараққиётида икки босқичдан ўтади, бу босқичларнинг бири—социализм ва иккинчи—олий босқичи коммунизмдир, деб та'лим беради. Бу босқичлар икки хил ижтимоий-иқтисодий формация эмас, балки айни бир коммунизм жамияти тараққиётининг икки босқичидир.

Социализм блан коммунизмнинг умумий хусусияти шундаки, социализм даврида ҳам, тўла коммунизм даврида ҳам ишлабчиқариш воситалари хусусий мулк эгалари қўлида бўлмайди, балки умумхалқ мулки бўлади; мамлакат халқ хўжалиги ягона план асосида олиб борилади; одамнинг одамни эксплоатация қилишига ҳотима берилади, рақобат, ишлабчиқариш анархияси, кризислар ва ишсизлик бўлмайди.

Социализм блан коммунизмнинг ана шу умумий негизи уларни коммунистик жамият тараққиётининг икки босқичигина деб қарашга имкон беради. Ленин коммунизмнинг биринчи босқичи бўлмиш социализмни та'бирлаб қуйидагиларни ёзган эди: «Ишлабчиқариш воситалари умумнинг мулки бўлиб қолар экан, бу нарса тўла коммунизм эмаслиги унутилмаса, «коммунизм» сўзи бу ерда татбиқ этила олади» (Асарлар, XXI том, 438-нчи бет).

Коммунистик жамиятнинг икки босқичи бўлмиш социализм блан коммунизм бирқатор хусусиятлари блан бир-биридан фарқ қилади.

Социализм даврида ишлабчиқариш кучлари ҳали бутун истеъмол буюмларининг мўл-кўл бўлишини та'мин эта оладиган даражада ғоят баланд тараққий этмаган бўлади. Социализм даврида меҳнат ҳали кишининг энг биринчи ҳаётий эҳтиёжи бўлиб қолмайди. Шу сабабдан жамият меҳнат ўлчави ва истеъмол ўлчавини қаттиқ контроль қилиб туриши керак. Истеъмол буюмлари: «Ҳар кимдан қобилиятига яраша, ҳаркимга меҳнатига яраша» деган принцип асосида тақсимланади. Социализм даврида жамоат мулки икки шаклда, я'ни давлат (умумхалқ) мулки ва кооператив-колхоз мулки шаклида бўлади. Бу ҳол ишчилар блан деҳқонлар ўртасидаги синфий фарқларда кўрилади; Экономикада ва кишилар онгида капитализм салқитлари ҳали сақланади. Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги, ақлий меҳнат блан жисмоний меҳнат ўртасидаги қарама-қаршилик ҳали батамом тугатилмаган бўлади; меҳнатнинг эски ижтимоий бўлинишидаги салқитлар қолади ва ҳоказо.

Коммунизмнинг олий босқичида ишлабчиқариш кучлари шу қадар тараққий этадики, натижада озиқ-овқат ва истеъмол буюмлари ғоят мўл-кўл бўлади. Меҳнат кишининг ҳаётидаги энг биринчи талаби бўлиб қолади. Истеъмол буюмлари: «Ҳаркимдан қобилиятига яраша, ҳаркимга эҳтиёжига яраша» деган принцип асосида тақсимланади. Жамоат мулкининг ягона бир шакли бўлади, я'ни ишлабчиқариш воситалари коммунистик жамият мулки бўлиб қолади; синфий тафовут қолдиқлари ва капитализмнинг кишилар онгидаги салқитлари тамомила тугатилади. Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги, ақлий меҳнат блан жисмоний меҳнат ўртасидаги қарама-қаршилик тамомила йўқолади, меҳнатнинг эскича ижтимоий бўлинишидаги қолдиқлар йўқотилади ва ҳоказо.

Коммунизмнинг биринчи босқичидан олий босқичига секин-аста кўчилади ва бу кўчиш тараққиётнинг бутун бир тарихий даврини ташкил этади.

Ма'лумки, капитализмдан социализмга кўчишда ишлабчиқаришнинг бир-бирига тамомила зид бўлган бир усули ўрнига иккинчи усули амалга оширилади. Шу сабабдан, революция воситаси блангина капитализмдан социализмга ўтиш мумкин.

Социализмдан коммунизмга тамомила бошқа асосда ўтилади. Социализмдан коммунизмга кўчиш бир ижтимоий-иқтисодий формациядан бошқа хилдаги ижтимоий-иқтисодий формацияга кўчиш эмас. Ишлабчиқариш воситаларининг жамоат мулки бўлишига асосланган айни бир ижтимоий-иқтисодий формация ичида бир босқичдан иккинчи босқичга ўтилади. Социализм даврида одамнинг-одамни эксплоатация қилиши ва эксплоататор синфлар тугатилади. СССРда социализм жамияти асосан қурилган ва социалистик система бутун халқ хўжалигида танҳо ҳукмронлик қилаётган шароитда социализмнинг тараққиёти ва коммунизмга кўчиш ўз негизида содир бўлади. Коммунизм жамиятининг иккинчи, олий босқичи унинг биринчи босқичи бўлмиш социализмдан ўсиб чиқиб ривожланади. Шу сабабдан, тадрижий тараққий этиш йўли блан социализмдан коммунизмга ўтилади.

Социализмдан коммунизмга аста-секин кўчиш тараққиётнинг секин сур'атлар блан боришини билдирмайди. Аксинча, социализмдан коммунизмга кўчиш даврида ишлабчиқариш кучлари тез ривожланади, халқ бойликлари тез кўпаяди, халқнинг моддий аҳволи мисли кўрилмаган даражада яхшиланади ва маданий савияси ғоят ўсади.

Социализмдан коммунизмга аста-секин кўчиш социалистик жамият тараққиёти жараёнида сакрашлар бўлишини инкор қилмайди. Масалан, ҳамма истеъмол буюмлари юзасидан бирданига коммунистик тақсимот принципига ўтиш мумкин эмас, — бу принцип ишлабчиқариш кучларининг ўсишига ва фаровончилик бўлишига қараб секин-аста амалга оширилади; аммо меҳнатга қараб тақсим қилишдан иборат социалистик принципдан кишиларнинг эҳтиёжига қараб тақсим қилишдан иборат коммунистик принципга ўтиш янги ҳолатга сакрашдир.

Бу гап техника тараққиётига ҳам тааллуқлидир. Социализмдан коммунизмга кўчиш даврида техника тараққий этиб халқ хўжалигининг турли тармоқларида техника соҳасида катта ўзгаришлар бўлади. Фан ва техника соҳасидаги энг муҳим ихтиро'лардан фойдаланиш натижасида ишлабчиқариш кучлари янада юксалади, инсон табиатни ўзига бўйсундиради.

Коммунизмга секин-аста кўчиш даврида жамият кураш ва ҳаракатсиз, ўз-ўзича, силлиқ ривожланади деб ўйлаш нотўғри бўлур эди. Ўртоқ Сталин ВКП(б) нинг XVII қурултойида қилган докладида «асбоб-аслаҳаларни йиғиштириб қўйиш ва синфсиз жамиятнинг келишини кутиб, ёнбошлаб ухлай бериш мумкин» деб ўйлаган кишилардан заҳархандa блан кулган эди. («Ленинизм масалалари», 444-нчи бет, XI нашри). Коммунизмга кўчиш даврида ишлабчиқариш кучлари мисли кўрилмаган даражада юксалади. Бу нарса совет кишиларидан янги жамият қуриш йўлида зўр ғайрат ва ижтиҳод блан ишлашни талаб этади. Шу блан бирга коммунизм қуриш — эскиликка, турғунликка, капитализм жамиятининг барча ҳар қандай салқитларига қарши кескин кураш олиб боришни талаб этади. Ўртоқ Сталин айтадики, синфсиз жамият ўз-ўзича келиши мумкин эмас, бу жамиятни барча меҳнаткашларнинг кучи блан, социализм душманларига қарши курашда қуриш ва барпо қилиш керак.

Бу даврдаги жамият тараққиётида даставвал социалистик жамият қурилиши тугалланади ва шундан кейингина коммунизмга ўтила бошлайди деб ўйлаш ҳам нотўғри бўлур эди; бу бир-биридан кейин келадиган икки жараён бўлмай, балки бир жараёндир. Социалистик ишлабчиқариш усули тобора ривожланиши ва мустаҳкамланиши блан бирга, социалистик жамият қурилиши тугалланиши блан бирга коммунизмга аста-секин ўтилади.

Коммунизмга кўчиш учун социализмнинг ҳамма негиз ва принципларини, социалистик ишлабчиқариш муносабатларини ҳар жиҳатдан мустаҳкамлаш ва ривожлантириш зарур. Социалистик мулкчилик шаклларини мустаҳкамлаш ва янада кучайтириш воситаси блан мулкчиликнинг ягона коммунистик шаклига ўтилади; кишиларнинг меҳнатига қараб тақсимлашдан иборат социалистик принципни мустаҳкамлаш ва кучайтириш воситаси блан, пул системасини мустаҳкамлаш ва совет савдосини ҳар тарафлама ривожлантириш йўли блан ва шу сингари йўллар блан одамларнинг эҳтиёжига қараб тақсимлашдан иборат коммунистик принцип амалга ошади.

✦

Коммунизмнинг биринчи босқичидан иккинчи, олий босқичига ўтиш учун ишлабчиқариш кучларини доим ўстириш ва ривожлантириш, барча истеъмол буюмларини мўл-кўл қилиш талаб этилади.

Социалистик хўжалик системасининг устунлиги тарихий жиҳатдан жуда қисқа вақт ичида СССРни қолоқ бир мамлакатдан саноатлашган ва колхозлашган илғор давлатга айлантириш имконини берди. Аммо коммунизмнинг биринчи босқичида ишлабчиқариш кучлари тараққиёти ҳали истеъмол буюмларининг мўл-кўл бўлишини та'минлайдиган даражага эришмади. Шу сабабдан истеъмол буюмлари жамият а'золарининг эҳтиёжларига қараб эмас, балки уларнинг жамият учун қилган меҳнатларининг сон ва сифатига қараб тақсимланади.

Ишлабчиқариш кучларининг тобора тараққий этиши блан, уларнинг ғоят ўсиши блан истеъмол буюмлари мўл бўлади ва жамият одамларнинг меҳнатига қараб тақсимлашдан иборат социалистик принципдан эҳтиёжларига қараб тақсимлашдан иборат коммунистик принципга аста-секин кўчиш имконига эга бўлади. Халқ хўжалигининг барча соҳаларини доим юксалтириш, саноатимизни, қишлоқ хўжалигимизни, транспортимизни кучайтириш ана шу принципга эришиш йўлидир.

Асосий капиталистик мамлакатларга иқтисодий жиҳатдан, я'ни аҳоли жон бошига тўғри келадиган саноат маҳсулоти миқдори жиҳатидан қувиб етиш ва улардан ўзиб кетиш — СССРнинг асосий иқтисодий вазифасидир. Бу вазифанинг амалга оширилиши коммунизмнинг биринчи босқичидан иккинчи босқичига кўчиш учун энг муҳим шартдир. Совет Иттифоқи хўжаликни юксалтириш, сур'атлари ва ишлабчиқариш техникаси жиҳатидан барча капиталистик мамлакатларни орқада қолдирди, шунингдек саноат маҳсулотининг умумий миқдори жиҳатидан Европадаги капиталистик мамлакатлардан ўзиб кетди. Аммо, Совет Иттифоқи аҳоли жон бошига тўғри келадиган саноат маҳсулоти жиҳатидан Англиядан ва Америка Қўшма Штатларидан ҳали ҳам кейинда қолмоқда.

Саноат маҳсулотининг жон бошига тўғри келадиган миқдори мамлакатнинг иқтисодий кучини кўрсатадиган асосий ўлчовдир. Шу сабабдан, асосий капиталистик мамлакатларда жон бошига тўғри келадиган истеъмол нормасидан ўзиб кетишга имкон берадиган даражада маҳсулот ишлабчиқариш вазифаси — СССР нинг асосий иқтисодий вазифасидир, бу вазифа социализмдан коммунизмга кўчиш учун ғоят катта аҳамиятга эгадир.

Ўртоқ Сталин партиянинг XVIII қурултойида ана шу тарихий вазифани ўртага қўйди. Ўртоқ Сталин бундай деди: «Асосий капиталистик мамлакатлардан иқтисодий соҳада ўзиб кетган тақдирдагина мамлакатимизда истеъмол буюмлари мўл бўлади, озиқ-овқат мўл бўлади деб умид боғлай оламиз ва коммунизмнинг биринчи босқичидан иккинчи босқичига кўчиш имконига эга бўламиз».

Гитлерчилар Германиясига қарши олиб борилган уруш СССРнинг асосий иқтисодий вазифасини бажаришга ҳалақит берди ва халқ хўжалигимизга ғоят катта зарар етказди. Янги бешйиллик планда зарар кўрган районларнинг ҳаммасини тиклаш, саноат ва қишлоқ хўжалигини урушдан аввалги даражага етказиш ва бу даражадан анча ўзиб кетиш кўзда тутилади. Янги бешйиллик план СССР нинг асосий иқтисодий вазифасини бажаришда олға қараб қадам қўйиш учун имкон беради.

Ўртоқ Сталин 1946 йил 9 февральда Москва шаҳридаги Сталин сайлов округи сайловчиларининг сайлов олди йиғилишида сўзлаган тарихий нутқида СССР халқ хўжалигини янада зўр бериб ривожлантиришдан иборат буюк программани чизиб берди. СССР халқ хўжалигининг ривожланиши мамлакатимиздаги саноат даражасини 1940 йиллардаги нисбатан тахминан уч марта оширишга имкон беради. Ўртоқ Сталин ҳар йили чиқариладиган чўянни 50 миллион тоннагача, пўлатни 60 миллион тоннагача, тошкўмирни 500 миллион тоннагача, нефтьни 60 миллион тоннагача етказиш вазифасини қўйди. Ўртоқ Сталин шундай деди: «Шундай қилганимиздагина Ватанимиз ҳарқандай тасодифлардан амин бўлади десак бўлади. Бунинг учун яна уч бешйиллик лозим бўлса керак, бундан ортиқ бўлса ортиқки, лекин кам эмас. Аммо бу бажариб бўладиган иш ва биз буни бажармоғимиз керак».

СССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантиришдан иборат янги бешйиллик план мамлакатимизни иқтисодий ва маданий жиҳатдан юксалтиришни кўзда тутган шу буюк программанинг бир қисмидир. Янги бешйиллик план халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини янада ривожлантиришни кўзда тутади: бешйиллик планда техника тараққиётига ва меҳнаткашларнинг моддий аҳволини яхшилаш ва маданий савиясини оширишга кўпроқ э'тибор қилинади. 1950 йилда саноат маҳсулоти 1940 йилдагига нисбатан қарийб бир ярим марта ошади. Бешйилликнинг охирига келганда ишлаб чиқариладиган қораметалл урушдан илгаридагига қараганда 35 процент, тошкўмир 51 процент, электр қуввати 70 процент кўпаяди. Машинасозлик икки баравар ўсади. 1950 йилда қишлоқ хўжалик маҳсулоти 1940 йилдагига нисбатан 27 процент кўпаяди. Меҳнат унумини тўхтовсиз ошириш йўли блан халқ даромади ва халқ истеъмоли анча ортади.

СССРнинг асосий иқтисодий вазифасини бажариш учун саноатимизни янада юксалтириш, янги корхоналар қурилишини кенг миқ'ёсда қизитиб юбориш, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида техникани янада тараққий эттириш ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлади. Янги бешйиллик планда ғоят катта йирик қурилиш ишлари мўлжалланади. Беш йил ичида тикланган ва янгидан қурилган 5.900 тача корхона иш бошлаши керак. Беш йил ичида йирик қурилиш ишларига 157,5 миллиард сўм чиқарилади. Янги бешйилликда йирик қурилишни кенгайтириш саноат маҳсулотини тезлик блан кўпайтириш учун энг муҳим шартдир.

СССР янги бешйилликнинг охирига келганда жон бошига тўғри келадиган саноат маҳсулотининг миқдори жиҳатидан Франциянинг урушдан илгариги даражасидан ўзиб кетади, Англиядаги даражага бирмунча яқинлашади. Жон бошига тўғри келадиган саноат маҳсулоти миқдори жиҳатидан Америка Қўшма Штатларига етиб олиш ва ундан ўзиб кетиш вазифаси бирмунча узоқ давр мобайнида бажарилади.

Асосий иқтисодий вазифани бажариш учун меҳнат унумини янада ошириш, меҳнатни яхши уюштириш, ишчиларнинг ва инженер-техник кадрларнинг малакасини тинмай ошириш зарур. Ўртоқ Сталин партиянинг XVIII қурултойида бундай деган эди: «Бизда меҳнат унуми нақадар кўпроқ бўлса, ишлабчиқариш техникаси нақадар мукаммаллашса, ана шу энг муҳим иқтисодий вазифани шу қадар тезроқ бажариш мумкин, бу вазифани бажариш муддатларини шу қадар қисқартиш мумкин».

Биринчи ва иккинчи сталинча бешйилликлар даврида халқ хўжалигини техника жиҳатидан қайтадан қуриш, электр қувватини кўпайтириш ва меҳнатни механизациялаш натижасида, социалистик мусобақа ва стахановчилик ҳаракатини кучайтириш орқасида меҳнат унуми икки ярим марта ошди. Совет Иттифоқи саноатда ва хўжаликнинг бошқа тармоқларида ўсиш сур'атлари жиҳатидангина эмас, балки меҳнат унуми даражаси жиҳатидан ҳам ғоят катта муваффақиятларга эришди.

Меҳнат унумининг ўсиши ишлаб турган корхоналарда кўпроқ маҳсулот чиқаришга имкон бериб, янги завод ва фабрикалар қуриш учун социалистик негиздаги жамғариш манбаи бўлади.

Социалистик мусобақа ва унинг олий шакли бўлган стахановчилик ҳаракати меҳнат унумини ошириш йўлидаги курашда ғоят катта роль ўйнайди. Ўртоқ Сталин айтадики, стахановчилик ҳаракати «бизга шундай бир йўл очиб берадики, социализмдан коммунизмга кўчиш учун... зарур бўлган олий меҳнат унумига шу йўл воситаси блангина эришмоқ мумкин» («Ленинизм масалалари», 476-нчи бет, 11-нчи нашри).

Бешйиллик план 1950 йилда саноатдаги меҳнат унумини урушдан илгариги даражага нисбатан 36 процент оширишни мўлжаллайди. Янги бешйиллик даврида саноат маҳсулотининг қарийб 70 проценти меҳнат унумини ошириш йўли блан кўпайтирилади. Меҳнат унумини ошириш учун, социалистик мусобақани кучайтириш учун кураш — ишлабчиқариш кучларини янада зўр бериб ривожлантириш учун кураш демакдир.

Юксак меҳнат унуми ишлабчиқариш кучларини — ишлабчиқариш воситаларини ҳам, асосий ишлабчиқариш кучи бўлмиш инсоннинг ҳам ғоят юксалишини кўзда тутади.

Социализмдан коммунизмга кўчиш янги, юксак техника яратишни талаб қилади. Ма'лумки, СССР ишлабчиқариш техникаси жиҳатидан, саноатни янги техника блан та'минлаш жиҳатидан дун'ёда биринчи ўринда туради. Совет давлати жаҳон техникасининг сўнгги муваффақиятларини э'тиборга олиб, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида бу техникадан фойдаланмоқда. Капиталистик мамлакатларда техника тараққиёти ижтимоий-сиёсий тузумга зиддир. СССРда эса, планли социалистик экономиканинг устунлиги туфайли техника ҳеч мони'сиз ва тез сур'атлар блан ривожланмоқда.

Социализмдан коммунизмга аста-секин кўчиш жараёнида сифат жиҳатидан янги техника вужудга келтириладики, капитализм даврида бундай техникага эришиш мумкин эмас. Бу янги техника коммунизм техникаси бўлиб, ишлабчиқариш кучларини мисли кўрилмаган даражада ривожлантириш, меҳнат хилини ўзгартириш учун, ақлий меҳнат блан жисмоний меҳнат ўртасидаги қарама-қаршиликни тамомила тугатиш учун шароит вужудга келтиради.

Социализмдан коммунизмга кўчиш даврида техника ва фан тараққиётининг қандай катта аҳамиятга эга эканлиги шундан ма'лум. Совет олимлари жаҳон фани ва техникасининг энг янги муваффақиятларини э'тибор блан ўрганиб ва улардан фойдаланиб, фан ва техникани янада ривожлантиришлари, мамлакатимизни жаҳон миқ'ёсидаги техника тараққиётининг авангардига айлантиришлари керак. Ўртоқ Сталин совет олимлари олдига чет элларда фан эришган муваффақиятларга яқин орада етиб олиш блангина қолмай, улардан ўзиб кетиш вазифасини ҳам қўйди.

Янги бешйиллик план халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида техникани янада тараққий эттиришни кўзда тутади. Бешйиллик план ишлабчиқаришни кенг миқ'ёсда механизациялаш ва электрлашни мўлжаллайди. Умуман олганда, СССР саноатида ишчилар беш йил мобайнида 1940 йилдагига нисбатан техникадан тахминан бир ярим марта ортиқ фойдаланадилар. Машинасозлик, металлургия, тошкўмир, химия саноатида ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида техника соҳасида катта ўзгаришлар бўлади. Шу блан бирга бешйиллик план техника ва ишлабчиқаришнинг янги соҳаларини ривожлантириш бобида ҳам бирқатор янги вазифаларни қўяди.

Коммунизмнинг иккинчи босқичига ўтиш учун жамиятдаги энг муҳим ишлаб чиқарувчи куч бўлмиш кишиларнинг ҳар жиҳатдан камолга эришувини талаб этади. Ўртоқ Сталин саноатдаги қуролларни ҳаракатга келтирадиган ва ишлабчиқариш тажрибаси ва ҳамда меҳнат малакасига эга бўлган кишилар жамиятдаги энг муҳим, асосий ишлабчиқариш кучидир деб та'лим беради. Коммунизм ана шу ишлабчиқариш кучи тараққиётининг янги босқичидир.

Энгельс саноат ва зироатчиликни коммунизмга муносиб бўлган даражада юксалтириш учун ишлабчиқариш воситаларининг ўзгина кифоя эмас: ана шу воситаларни ишлатувчи кишиларнинг қобилиятларини ҳам ошириш керак деган эди. «...Ишлабчиқаришни бутун жамият кучлари блан бошқариш ва бунинг натижасида ишлабчиқаришнинг янада ўсиши тамомила янги кишиларга муҳтож бўлади ва бундай кишиларни яратади» (Маркс ва Энгельс. Асарлар, V том, 478-нчи бет).

Социализм ишлабчиқариш воситаларини тез тараққий эттириш блан бирга меҳнаткашларнинг ҳар жиҳатдан юксалишига ва уларнинг ўз қобилиятларидан фойдаланишларига ҳам имкон беради. СССРдаги кишилар тамомила ўзгардилар, уларнинг ишлабчиқариш тажрибаси ва малакаси мислсиз кўпайди, уларнинг маданий савияси ва тушунчаси ошди. Совет ҳокимияти деҳқонларни ижтимоий, коллектив меҳнат йўлига бошлаб, уларнинг онгида чинакам ўзгариш ясади. Коммунизмга кўчиш маданият соҳасида янгидан катта вазифаларни қўяди.

Ўртоқ Сталин ВКП(б) нинг XVIII қурултойида қилган докладида бундай деган эди: «Биз барча ишчиларни ва барча деҳқонларни маданий, билимли кишилар қилишни истаймиз ва биз вақти блан бунга эришамиз».

Коммунизм одамларнинг ҳар жиҳатдан тайёрланган, ҳар жиҳатдан юксак билимли ва маданий бўлишларини талаб этади. Бунга эришмоқ учун ишчи ва колхозчиларнинг маданий-техника савиясини зўр бериб ошириш, социалистик саноат ходимларининг ишлабчиқаришдаги малакасини ва умумий тайёргарлигини ошириш, уларни коммунизм руҳида тарбиялаш зарур.

Янги бешйиллик план маданий қурилиш соҳасида катта вазифаларни ўртага қўяди. Бешйиллик планнинг бажарилиши ишчи ва колхозчиларнинг маданий-техника савиясини оширишда олға қадам қўйиш демакдир.

✦

Социалистик жамият қурилишини тугаллаш ва коммунизмга кўчиш учун социалистик мулкни ва социалистик негиздаги ишлабчиқариш муносабатларини мустаҳкамлаш ва янада ривожлантириш талаб этилади. Коммунизм жамиятини қурмоқ учун совет тузумимизнинг иқтисодий негизи, мамлакатимиз бойлиги ва қудратининг манбаи бўлмиш социалистик мулкни ҳар жиҳатдан мустаҳкамлаш ва сақлаш керак.

Социализм даврида социалистик мулкнинг икки шакли, я'ни давлат (умумхалқ) шакли ва кооператив-колхоз шакли бўлади; бу шакллар ишчилар синфи ва деҳқонларнинг коммунизм сари тараққиёт йўлларини ифода қилади. Жамоат мулкининг ана шу шакллари бир хил шакллардир, аммо улар орасида фарқлар бор. Бу фарқлар ишлабчиқариш воситаларини умумлаштиришнинг турли даражада бўлиши, жамоат меҳнатининг характери ва уюштирилиши, давлат корхоналари ва колхозларни идора қилиш ва улардаги даромадларни тақсимлаш шаклларида ифода қилинади.

Коммунизм даврида ишлабчиқариш воситаларига нисбатан жамоат мулкчилигининг ягона бир шакли, я'ни коммунистик мулкчилик амалга оширилади. СССРдаги социалистик мулкнинг икки шаклини ҳартарафлама мустаҳкамлаш ва ривожлантириш ҳамда социалистик мулкнинг энг олий шакли бўлмиш давлат мулкининг етакчилик ролини кучайтириш асосида ишлабчиқариш воситаларига нисбатан жамоат мулкчилигининг ягона шаклига ўтилади. Мулкчиликнинг кооператив-колхоз шакли колхозларнинг жамоат хўжалигини мустаҳкамлаш йўли блан ривожланади.

Колхозларнинг жамоат хўжалигини ҳар тарафлама ривожлантириш ва мустаҳкамлаш йўли қишлоқ хўжалик артелининг коммунага ўсиб кириш йўлидир. Ўртоқ Сталин партиянинг XVII қурултойида бундай деган эди:

«Артель далаларида ва фермаларида ғалла, чорва моллари, паррандалар, сабзавот ва бошқа ҳархил маҳсулот мўл бўлганида, артелларда механизациялаштирилган кирхоналар, ҳозирги замонга мос ошхона-овқатхоналар, нон заводлари ва шу сингарилар бўлганида, колхозчи ўзига алоҳида сигир ва майда чорва мол боқишдан кўра, гўшт ва сутни фермадан олиш фойдалироқ эканини билганида, колхозчи аёл ўз уйида алоҳида овқат тайёрлаш, нон ёпиш, кир ювишга қараганда овқатхонада овқат қилиш, нонни нон заводидан олиш, умумий кирхонада кир ювдириш фойдалироқ эканини билганида — ана шу вақтдагина келажакдаги қишлоқ хўжалик коммунаси вужудга келади. Келажакдаги коммуна янада ривожланган техника ва янада ривож топган артель негизида, маҳсулотнинг мўл бўлиши негизида вужудга келади» («Ленинизм масалалари», 450-нчи бет).

Артельлар ишлабчиқариш кучларининг ўсишига қараб, барча колхозчиларнинг артельдан коммунага кўчиш зарурлигини яхши билишларига қараб, секин-аста коммунага айланадилар. Ҳозирги шароитда қишлоқ хўжалик артели колхозчилик ҳаракатининг бирдан-бир тўғри шаклидир, чунки у колхозчиларнинг хусусий, маиший манфаатларини уларнинг жамоат манфаатлари блан тўғри боғлаб олиб боради, хусусий манфаатларни жамоатчилик манфаатларига мувофиқлаштиради. Шу сабабдан, колхозларнинг жамоат хўжалигини ҳартарафлама мустаҳкамлаш зарур. Артельларни ҳартарафлама мустаҳкамламай туриб, ундаги имкониятлардан тўла фойдаланмай туриб, артель шаклидан коммунага ўтиш мумкин эмас.

(ДАВОМИ БОР).

*) СССР Олий та'лим министрлиги ҳузуридаги Бутун Иттифоқ лекция бюросининг топшириғига мувофиқ Союзлар уйида ўқилган лекциянинг стенограммаси.

Тупроқшунослик илми

Ҳозирги замон фанининг энг янги, энг мураккаб ва халқ хўжалигида катта аҳамияти бўлган тармоқларидан бири тупроқшуносликдир. Айниқса Ўрта Осиё шароитида тупроқ хилларини илмий асосда ўрганиш, қишлоқ хўжалигига илмий маслаҳатлар бериш жуда муҳим.

Ўрта Осиёда фақат бир ерда— Ўрта Осиё давлат университетининг тупроқ-геология факультетида тупроқшунос мутахассислар тайёрлаб чиқарилади. Шу факультет ташкил этилганидан буён 40 га яқин мутахассис етишиб чиқди. Бу жуда кам, албатта.

Дун'ёдаги ҳамма деҳқонлар тупроқ блан иш кўради: ерни ўғитлайди, чопади, суғоради. Шунинг натижасида ер, я'ни тупроқ ўзининг табиий хусусиятларини ўзгартиради. Агар ерни қазиб кўрилса, тупроқ аралаш ҳархил илишлар, суяк, темир-терсак ва бошқа нарсалар чиқади. Ана шу хил сун'ий нарсалар аралашган тупроққа маданий тупроқ дейилади. Тоғ жинсларининг устки қавати қуёш, ҳаво, сув ва организмлар та'сири блан ўзгаради, ушалади. Шу майдаланган, талқон қилинган қатламга фан тили блан айтганда асл тупроқ дейилади. Тупроқнинг юзасида чиринди моддалари кўп бўлса, у шунчалик серҳосил бўлади. Масалан, қора тупроқ чиринди моддаларга бой бўлгандан, энг ҳосилдор тупроқдир.

Тупроқнинг хиллари иқлимга, ер устининг тузилиши ва ўсимликка боғлиқ. Ватанимизда тупроқшуносликка асос солган академик В. В. Докучаев тупроқлар классификациясини ҳам тузган олимдир.

Дун'ёда ҳархил тупроқлар бор. Тундра тупроғи, каштан, қизил тупроқ ва бошқалар. Бизнинг Ўрта Осиё тупроғи бўз тупроқ, пахта тупроғи ҳисобланади. Бундай тупроқлар Миср ва Америкада бор. Тақир ерларимизда чиринди моддалари бўлмаганлигидан, экин кам бўлади.

Тупроқ ҳар қанча қуруқ бўлиб кўринса ҳам, унинг таркибида сув бор. Ўсимликлар шу сувларни илдизлари блан тупроқдан шимиб оладилар. Тупроқдаги сувлар ба'зан кўпайиб кетса, тузлари камаяди. Шунда ўсимлик туз етишмаслигидан сўлиб қолиши мумкин.

Тупроқшунослар тупроқнинг химиявий таркиби, чиринди проценти, республикамизнинг қайси районларида қай хил тупроқ борлиги, ерни ишлаш тарихи, серҳосиллик сирларини илмий асосда ўрганиш блан бирга, қишлоқ хўжалигига ўз маслаҳатларини берадилар. Ҳозир бу ишларга фанда хизмат кўрсатган арбоб тупроқшунос профессор Михаил Александрович Орлов раҳбарлик қилмоқда. Тупроқшунослик бўлимининг қарамоғида бирнеча кабинет ва минглаб коллекциялар бор. Профессор Орлов ўзи ихтиро' этган ва бутун дун'ё тупроқшуносларининг конгрессида ма'қул топилган асбоб-тупроқ составини сифон блан текшириш бизда кенг қўлланилади.

Янги бешйилликда Ўзбекистоннинг экин майдони жуда ҳам кенгаяди. катта каналлар қазилади, обод бўладиган ерларда колхоз ва совхозлар ташкил этилади. Шу муносабат блан тупроқшунослар олдига кўп вазифалар юклатилган. Канал ўтадиган жойларнинг ва теварак-атрофнинг тупроқ хилларини, характери ва шўрхок ерларни аниқлаш, қай хил экинга мос эканлигини айтиш, ўша жойларнинг муфассал тупроқ харитасини тузиш ишлари тупроқшуносларга топширилган. Ҳозир бу соҳада биринчи қадам қўйилди. Областьларимизга илмий экспедициялар жўнаб кетди.

Тупроқшунос А. АЗИЗОВ.

Коммунистлар янги техникани ўзлаштирмоқдалар

Қўқон паровоз депосида токарь коммунист ўртоқ Алиев «ДИП—400» станогида ишлайди. Бу мураккаб станок паровозларга йирик детальлар тайёрлаб беради. Алиев бу станокни қисқа вақт ичида ўрганиб олиб, топшириқни 200 процентга етказиб бажараётир. У шундай қилиб, ўз йиллик планини муддатидан 5 ой олдин бажарди.

Механика цехида «ДИП—300» станогининг токари ўртоқ Мудрий энг оғир детальларни ҳам муваффақият блан ишлаб бераётир. У ҳар сменада бир ўзи уч норма бажармоқда. Ўртоқ Мудрий шундай фидокорона меҳнат натижасида ҳозир бир ярим йиллик нормасини бажариб қўйди.

Арматура тайёрлаш энг мураккаб ва оғир иш ҳисобланади. Кўтариш ремонтидан чиқадиган паровозларнинг тўхтовсиз ишлаши ана шу арматура сифатига боғлиқ. Буни яхши тушиниб олган слесарь коммунист ўгртоқ Разин арматура ишларида а'ло сифат учун курашмоқда. У 6 ойда 9 ойлик нормасини адо этди.

ВКП(б) кандидати ўртоқ Муллаев цехларни иситучи қувурлар тайёрлайди. Бу иш эса, кўп куч ва тажриба талаб қилади. Аммо, ўртоқ Муллаев бу ишнинг уддасидан чиқаётир. У яхши ва намунали ишлари блан цехларнинг бир ме'ёрда ишлашини та'минлаётир. У ҳар сменада 2—3 нормадан ишлаб, йиллик нормасини 6 ойда бажариб қўйди.

Ювиш цехининг слесари группа партия ташкилотчиси ўртоқ Хаусов энг яхши агитаторлардан бири. У ўз паровозини ремонт қилиш нормасини муддатидан олдин бажарди.

Деподаги партиясиз ишчилар, коммунистлардан ўрнак олмоқдалар. Ҳозирги кунда бирнеча ўнлаб стахановчилар янги бешйилликнинг биринчи йили планини ошириб бажариш учун унумли ишлаётир. Булар орасида рандачи Тарнов, қозончи Толстик, темирчи Хусаинов, токарь Барвир ва бошқа ўртоқлар стахановча зўр ғайрат блан ишлаб, йиллик нормаларини муддатдан олдин бажардилар. Электр пайвандчи ўртоқ Филиппенко 7 ойда бир ярим йиллик норма бажарди.

Депо партия ташкилоти (секретари ўртоқ Михеев) коллективнинг топшириқни ошириб бажариш учун курашга бошчилик қилмоқда.

А'зам МУҲАММАДИЙ.

СУСИНГАН КОНИДА

Геологлар Қоратов блан Талас Ола-Тов орасида Ўзбекистон металлургия заводининг иккинчи навбати учун темир рудага бой кон топдилар ва уни ҳозир ўрганаётирлар. Ана шу конлардан бири — Қаржан Товга жойлашган Сусинган конидир. Бу жой денгиз сатҳидан 2.800 метр баланд. Бу ерда яқинда қидириш ишлари бошланди.

ЎзТАГ мухбири қидириш партиясининг бошлиғи Г. Т. Беридзе ва старший геолог И. М. Сафоновлар блан радио орқали суҳбатлашди. Қуйида ана шу суҳбатни келтирамиз:

Тошкент: коллективингизга қизғин салом. Мумкин бўлса, бизга темир руда қидириш ишлари қандай бораётганлигини сўзлаб берсангиз?

Сусинган: саломингиз учун раҳмат. Ишимиз муваффақиятли бораётир. Ҳозирда иккита қудуқ ва битта штольняни қазиш ишлари қизитиб юборилди. Штольняни 44 метр чуқурликда қазиб тушдик. Қудуқларда ҳам ва штольняда ҳам темир рудага етиб қолдик. Сусинган конида ўнмиллионларча тонна темир рудаси борлиги тўғрисидаги тахминлар тўғри бўлиб чиқмоқда.

Тошкент: коллективингизнинг орасида ким олдинда бораётир?

Сусинган: бутун коллективимиз яхши ишламоқда. Сусинган конида ҳаммаси бўлиб 110 киши бор. Уларнинг ҳаммаси туганмас ғайрат блан меҳнат қилаётир. Биз иккинчи кварталдаги ишимиз учун СССР Геология министрлиги Ўзбекистон геология бошқармасининг кўчма қизил байроғини қўлга киритишга муваффақ бўлдик. Учинчи кварталда бу муваффақиятларимизни янада кўпайтирмоқчимиз. Бугун йиллик тоғ ишлари планини бажарганлигимиз ҳақида рапорт берамиз. Георгий Кримусь прораб бўлган қудуқни пармалашда мастерлардан Екатерина Крапоткина, Унгар Жумабоев, Алексей Смирновлар жуда соз ишламоқдалар. Штольня қазучилардан Қулбоев, Галямов ва Иброҳимовлар топшириқни кун сайин бир ярим баравар ошириб бажармоқдалар.

Тошкент: қишлоғингиз қандай аҳволда?

Сусинган: бизнинг чодирларимиз тоғ соҳилидаги шўх оқар Човкарча-сой қирғоғига қурилган. Унинг ёнгинасида ошхона, кўчма электростанция бор. Совуқ бўлса ҳам бу ернинг манзараси жуда чиройли. Кончилар қишлоғи оппоқ қор блан қопланган қоялар блан туташади. Биз қишга тайёрлик кўриб, иссиқ уй-жойлар қураётирмиз, ёқилғи тайёрлаётирмиз. Шуниси ғалатики, бу ерда торф ҳам жуда кўп экан.

Тошкент: ишдан кейинги бўш вақтларингизни қандай ўтказаётирсиз?

Сусинган: бўш вақтимиз жуда кам. Дам олиш минутларида газеталар ўқиймиз. Бу газеталарни бизга тоғ ораликларидаги сўқмоқлардан довонлар ошиб от блан келтириб турадилар. Радио ҳам эшитамиз, уй-рўзгор учун зарур ишлар блан ҳам шуғулланамиз. Бизнинг кўпларимиз овчиликка ишқибозмиз. Коннинг атрофида ёввойи ҳайвонлар кўп. Аммо фақат бўрсиқ ва бошқаларни отиб олишга муваффақ бўламиз. Улар лагерьга яқин жойларда яшайди. Сусинган конида портлатиш ишлари бошлангандан кейин бу ердаги йиртқич ҳайвонлар ва қушлар узоқ жойларга кетиб қолишди.

Тошкент: Сусинганда об-ҳаво қандай?

Сусинган: ҳаво совуқ. Ҳали ўтган йилги қорлар эримасдан турипти, кеча эса, яна дўл аралаш қалин қор ёғди. Бугун чўпонлар геологлар блан учрашдилар. Улар бизни қимиз блан меҳмон қилдилар ва келаси йил ёзда кўришгунча хайрлашдилар. Подалар тоғлардан қайтаётир.

Тошкент: суҳбатингиз учун ташаккур билдирамиз. Ишда янги муваффақиятлар тилаймиз. Хайр бўлмаса!

Сусинган: Хайр. (ЎзТАГ).

Ем-ҳашак тайёрлашга э'тибор берилмаётир

Ем-ҳашак қанча кўп тайёрланса, чорванинг қишлови шунча хатарсиз ўтади. Афсуски, бу оддий ҳақиқатга тушиниб етмаган Қашқадар'ё областининг Китоб районидаги кўпчилик колхозларнинг раҳбарлари ем-хашак тайёрлашдек муҳим ишни навбатга қўймоқдалар.

Район колхозларида муҳим ишга э'тиборсизлик блан қаралиши натижасида, тайёрланиши лозим бўлган 80 минг центнер ем-ҳашакдан энди 24.789 центнер ҳозирланди.

Хўш, хашак тайёрлаш нега қониқарсиз бораётир? Бунинг сабаби шуки, пичан ўриш ишига жуда кечикиб киришилди. Хатто Макрит, Қуйиноқбой, Сталин қишлоқ советларидаги кўпчилик колхозлар қир ва яйловлардаги ўтлар қуриб, қовжирагач, пичан ўришга киришдилар. Натижада колхозларда 40 процент миқдорида ҳам ҳашак тайёрлачмади. Масалан, Макрит қишлоқ советидаги «Ғаллакор» колхозининг раиси Обруй Хайитов, ферма мудири Бўта Хайитовларнинг айби блан пландаги 815 ўрнига бори-йўғи 40 центнергина хашак тайёрланди. «Қизил юлдуз» колхозида эса, пландаги 950 ўрнига, 230 центнергина беда ҳозирланди. Шундай қилиб, Макрит қишлоқ советидаги колхозларда 5,5 минг центнер хашак тайёрланмай қолди.

Район колхозларида беда тайёрлаш ҳам судралаётир. Чунки, колхозларда беда ҳосилини ошириш учун зарур чоралар амалга оширилмаганидек, бор ҳосилни вақтида ўриш ва саранжомлаш, бедазорларни дарҳол суғориш иши ҳам ўзибўларчиликка ташланди. Шунинг учун ҳам бу вақтгача 3 марта ўрилиши лозим бўлган 472 гектар эски бедазорнинг ҳосили фақат бир мартагина ўриб олинди. Севаз қишлоқ советидаги Владимир Ильич, Энгельс номли ва Қуйиноқбой қишлоқ советидаги Ленин номли колхозлардагина 66 гектар бедазор иккинчи марта ўрилди. 597 гектар янги бедазор эса, бир бор ҳам ўроқ тегмаганича қаровсиз ётмоқда.

Районнинг пахтаобод қишлоқ советидаги Сталин номли колхознинг раиси Хуррамовнинг беларволигидан 7 гектар бедапоянинг 5 гектари қуриб кетган. 2 гектарининг эса, ҳосили вақтида ўриб олинмай нобуд қилинди. Қуйиноқбой қишлоқ советидаги Куйбишев номли (раиси ўртоқ Юсупов) колхозда 4 гектар ернинг бедаси бир марта ўрилмай, қуриб қолди. Бундай хол, Сталин қишлоқ советидаги Сталин, Каганович номли колхозларда ҳам ҳукм сурмоқда.

Колхоз хирмонларида сомоннинг чочилиб ётишига қарамай, сомон хозирлаш иши ҳам чўзилмоқда. Бу кунгача пландаги 134 минг ўрнига 37.180 центнер сомон тайёрланди, халос. Янтоқ ўриш ҳам навбат кутмоқда. 18.750 ўрнига, эндп 1.250 центнер янтоқ тайёрланди.

Китоб район партия, совет ташкилотлари ем-хашак тайёрлашдаги қолоқликка барҳам беришлари керак.

Р. МУРОДИЙ.

70 ТА ЯНГИ КАДР

Тошкент область ижроия комитети томонидан қишлоқ советлари раислари ва секретарьларининг малакасини ошириш учун очилган уч ойлик курсини 70 киши битириб чиқди. Курсни Султон Иброҳимов, Қамбарбеков, Исмоилов, Ботиров каби 10 киши а'ло, 21 киши яхши баҳо блан битирди. Курсни тамомлаган ўртоқлар жойларга раҳбарлик ишларига юборилди.

Париж Сулҳ Конференциясида

21 август эрталабки ялпи мажлис

ПАРИЖ, 21 август **(ТАСС махсус мухбиридан).** Бугунги ялпи мажлисда Конференцияга таклиф этилган бирқанча мамлакатлар вакилларининг сўзлари эшитилди. Бу мажлисда бугун Конференцияда биринчи марта пайдо бўлган Бевин (Буюк Британия) раислик қилди.

Биринчи бўлиб Албания делегациясининг бошлиғи генерал-полковник Анвар Хўжа сўзга чиқди.

АЛБАНИЯ ВАКИЛИ АНВАР ХЎЖА СЎЗИ

Париж Конференцияси, деди Анвар Хўжа, адолатли ва давомли тинчлик ўрнатиш, агрессияни қоралаш ва сулҳпарвар халқлар ўртасида ўзаро дўстона муносабатлар ўрнатиш учун Германиянинг иттифоқчилари ва унинг шериклари блан тузиладиган сулҳ шартномалари тўғрисида бир қарорга келиш учун тўпланди. Албания ҳам шу мақсад блан чақирилди, лекин Албания Италия блан тузиладиган сулҳ шартномаси тўғрисида ўз фикрини баён қилиш учунгина таклиф этилди.

Броқ, албан халқи буни адолатсизлик деб ҳисоблайди, чунки албан халқи узил-кесил ғалаба қозонилганига қадар иттифоқчиларнинг умумий иши учун қаҳрамонларча курашди, ҳеч қандай қурбонлардан ҳам қўрқиб турмади. Албан халқи фашист агрессорларга қарши курашга катта ҳисса қўшди ва шу блан Париж Сулҳ Конференциясида бошқа 21 ғолиб миллат блан бир қаторда ўтириш ҳуқуқига сазовор бўлди.

АЛБАНИЯ — ЕВРОПАДА ИТАЛИЯ АГРЕССИЯСИНИНГ БИРИНЧИ ҚУРБОНИ

Албания Европада фашистлар Италиясининг биринчи қурбони бўлган эди. Албания 1939 йил 7 апрелда ҳужум остида қолди. Италия бу ҳужуми блан мамлакатимизга нисбатан ярим асрдан буён қўлланиб келган талончилик-босқинчилик сиёсатини провардигача амалга оширди.

Итальян агрессорлар Албанияга ҳужум қилиш учун 173 кема, 600 аэроплан, 50 мингдан ортиқ аскар юбордилар. Албан халқи ташқаридан ҳеч қандай ёрдам олмасдан, ўзидан кўп бўлган шиддатли душманга ёлғиз ўзи қаттиқ қаршилик кўрсатди. Фашистлар фақат қонли жанглардан кейингина Албанияни босиб олишга ва унда жабр-зулм ҳамда таловчилик ва босмачиликдан иборат бўлган ўз тартибларини ўрнатишга муваффақ бўлдилар. Итальян фашистларга қарши олиб борилган бу жангларда албан кўнгиллиларидан 15 мингга яқин киши қатнашди. Броқ, албан халқи шундай оғир шароитда ҳам итальян ва немис босқинчиларга ҳамда уларнинг Албаниядаги малайларига қарши курашишни давом эттирди. Миллий озодлик фронтида уюшган албан халқи кучлар тенг бўлмаган ҳолда, душманга қарши қат'ий кураш олиб борди. Биз ғалабага ишонар эдик, чунки ишимиз ҳаққоний иш эди.

Италия Грецияга ҳужум қилгач, албан халқи босқинчиларга қарши курашда грек халқига ёрдам берди. Партизанларимиз фронт маррасига келаётган итальян транспортларини яксон қилдилар. Греция таслим бўлганидан кейин немис қисмлари Албания тупроғига кирдилар. Қуролли кучларимиз дарҳол душманга ҳужум қилиб, узоқ ва шиддатли кураш олиб бордилар. Биз немисларнинг тоғ шароитида урушиш учун мослаб тузилгач тўртта дивизиясига қарши жанг қилдик. Бу оғир кураш эди, лекин биз бу курашда фахр блан қатнашдик, чунки биз умумий ишимиздаги, Бирлашган миллатлар олдидаги бурчимизни эсда тутар эдик.

Дастлабки партизанлик жангларида вужудга келган ва урушларда чиниққан армиямиз кучли ва ботир армия бўлиб қолди. У халқ блан чамбарчас боғланган эди. Армия халқнинг бирдан-бир халоскори эди.

Фашист босқинчилар албан халқининг озодлик ҳаракатини бўғиш учун мудҳиш террорчилик усулини қўлландилар. Албанлилардан неча-неча минглаб киши ўлдирилди ва жабрланди. Албанлилардан 10 минг киши турмага ва қамоқ лагерьларига қамаб қўйилди ёки Германия ва Италиядаги ажал лагерьларига сургун қилинди.

Фашист босқинчилар Лесковик, Поградеж, Саранда, Пермети, Бератдек бутун-бутун шаҳарларни ва Малакастра, Курвелеши, Пеза ва Схрапаридек бутун-бутун вилоятларни ёндирдилар ва қонга ботирдилар. Лекин бу йиртқичликлар озодлик курашимизни янада кучайтиришга сабаб бўлди.

АЛБАНИЯНИНГ БИРЛАШГАН МИЛЛАТЛАР ИШИГА ҚЎШГАН ҲИССАСИ

Анвар Хўжа албан халқининг босқинчиларга қарши олиб борган кенг курашини та'рифлайдиган ёрқин рақамлар келтиради. Албанияни тамомила озод қилиш олдидан Албания миллий озодлик армияси сафида 70 минг жангчи бор эди, булардан 6 минг киши хотин-қизлар эди. Италия Албанияда қариб 100 минг аскар ва Германия 70 минг аскар сақлашга мажбур бўлди.

Итальянлар ва немислардан 53.639 киши ўлдирилди, ярадор қилинди ёки асир олинди. Албан қисмлари 100 га яқин танк ва бронеавтомобильни, 1.334 тўпни, 2.855 пулемёт, 1.934 юк машинасини яксон қилдилар ёки қўлга туширдилар.

Иттифоқчиларимиз умумий курашдаги хизматимизга тўғри баҳо бердилар. 1944 йилдан бошлаб Ўрта денгиздаги иттифоқчилар бош штаби ҳузурида доимий албан ҳарбий миссияси ишлаб келди. 1943 йилдаёқ Албанияга иттифоқчи давлатларнинг миссиялари юборилди. Шу вақтдан бошлаб иттифоқчилар бизга аэропланларда қурол-яроғ ва ўқ-дори етказиб турдилар.

Сўнгра Анвар Хўжа албанлиларнинг Италия агрессиясига қарши қаҳрамонона курашганлиги тўғрисида Черчилль, Хэлл, Стеттиниус, Ўрта денгиздаги иттифоқчи кучлар бош қўмондони Вильсон томонидан айтилган сўзларни эслатиб ўтди.

Ба'зи кишилар, дейди Анвар Хўжа, Албаниянинг жангда қўлга киритган ҳуқуқларини инкор қилишга уринмоқдалар. Тарихни бузиб кўрсатишга ва фактлардан кўз юмишга уринган кишиларгина бундай қилиши мумкин. Бу ерда майда миллатларнинг ҳуқуқлари тўғрисида кўп гапирилди, лекин ба'зи кишилар кам сонли албан халқининг ҳуқуқларини мен-

(ОХИРИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА)

Ёш коммунистларни большевикча тарбиялайлик

Улуғ Ватан уруши йилларида, Самарқанд партия ташкилоти составида катта ўзгаришлар рўй берди: минглаб илғор ишчилар, колхозчилар ва совет интеллигенциясининг намоёндалари партия сафига кирди. Қизил Армия сафидан бўшаб келган минглаб коммунистлар партия сафларини тўлдирдилар. Ҳозир Самарқанд партия ташкилотида коммунистларнинг сони урушгача бўлганига қараганда 5.000 ортиқдир. Айниқса қишлоқ партия ташкилотларида катта ўзгариш бўлди. Ҳозир қишлоқларда коммунистларнинг сони урушгача бўлганига қараганда икки баравар кўп. Областьдаги 1.143 та бошланғич партия ташкилотидан 577 таси колхозлар ҳузуридадир.

Партия ташкилотларининг ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланиши областьнинг хўжалик ва сиёсий ҳаётига, партия та'сирини кучайтиришга, кенг меҳнаткашлар оммаси блан алоқани янада мустаҳкамлашга имкон берди.

Партия сафларининг ўсиши, область партия ташкилоти составининг сифатида бирмунча ўзгаришларнинг келиб чиқишига сабаб бўлди. Партия ташкилотларининг кўпчилиги уруш йилларида партия сафига кирган, аммо большевикча тарбия мактабини ўтмаган ва омма ўртасида партиявий-сиёсий ишларни олиб боришда етарли тажрибага эга бўлмаган ёш коммунистлардан иборат. Областьдаги коммунистларнинг 60 проценти уруш йилларида ВКП(б) сафига кирганлигини айтиб ўтиш кифоя. Бу факт, барча партия ташкилотлари олдига ёш коммунистларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш вазифасини қўяди.

Партия ҳамма вақт ёш коммунистларни тарбиялаш партия ташкилотларининг энг муҳим вазифаси эканлигини та'кидлаб ўтди. 1920 йилда партия сафларига янги а'золар қабул қилиниши муносабати блан В. И. Ленин шундай деб ёзган эди:

«... Бизнинг олдимизда партиянинг мана шу ёш коммунистларни тезроқ муваффақиятли суратда ва ишчанлик блан тарбиялаш учун ёрдам бериш, шу ёш коммунистларнинг энг муҳим вазифаларни бажара оладиган, шу блан бирга омма блан маҳкамроқ боғланган онгли, коммунизм қуручи кадрлар бўлиб етишуви учун ёрдамлашиш вазифаси турипти».

Шуни айтиш керакки, область партия комитети ҳам айниқса район партия комитетлари ва кўпгина бошланғич партия ташкилотлари бу вазифани иккинчи навбатга суриб қўйдилар. Шунинг натижасида шаҳар ва район партия комитетлари кўпгина бошланғич партия ташкилотлари, ёш коммунистларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш масалалари блан кун сайин шуғулланмайдилар. Ёш коммунистларни партиявий-сиёсий ишларни бажаришга актив жалб қилмайдилар. Шу блан бирга партия ташкилотларида ёш коммунистларни большевистик руҳда тарбиялашнинг кучли қуроли бўлган танқид ва ўз-ўзини танқид кучайтирилган эмас.

Самарқанд область партия ташкилотининг ишидаги асосий камчиликларидан бири — илғор ишчилар, инженер-техник ходимлар, комбайнчилар, тракторчилар, стахановчи колхозчилар ва илғор қишлоқ интеллигенциясини партия сафига қабул қилиш соҳасида фаол ишламаётганлигидир. Шу йилнинг биринчи ярмида партия сафига қабул қилинганлар ўртасида ишчилар 12,3 процентигина ташкил қилади.

Областьнинг асосий саноат корхоналари жойлашган Самарқанд шаҳар партия ташкилоти ярим йил ичида фақат 28 ишчини партия сафига қабул қилган. «8-нчи Март» фабрикаси, электр станция, пилла уруғи заводи, кўн заводи ва бошқа корхоналар бу йил битта ишчини ҳам партия сафига қабул қилганлари йўқ. Мингдан ортиқ ишчига эга бўлган «Красний Двигатель» заводи бу йил фақат учта ишчини партия кандидатлигига қабул қилган. Булардан ҳам биттаси етакчи касбдаги ишчилардан эмас. Худди шундай аҳвол Каттақўрғон шаҳар корхоналаридаги партия ташкилотларида ҳам давом этмоқда.

Қишлоқ партия ташкилотларининг илғор тракторчилар, комбайнчилар ва қишлоқ интеллигенцияси ҳисобидан ўсиши қониқарли эмас. Ярим йил ичида областьда 12 тракторчи ва биттагина комбайнчи партия кандидатлигига қабул этилгач. Булунғур, Жомбой, Қўшработ. Метон ва бошқа районларда колхоз қишлоғининг илғорларини партия сафига қабул қилишга аҳамият бермаётирлар.

Партия сафларининг комсомол ҳисобидан ўсиши ҳам бутунлай қониқарсиз. Ярим йил мобайнида партияга 184 комсомол қабул қилинган. Ҳолбуки, областьда комсомолларнинг сони 30 мингга етади. Қорадар'ё, Ургут ва Қора қишлоқ район партия ташкилотлари биттадан комсомолни партия сафига қабул қилган. Бу эса, партия ташкилотларининг комсомоллар ўртасида олиб бораётган иши бутунлай қониқарсиз эканлигини кўрсатади.

Партия ҳамма вақт бизни партия сафига а'золар қабул қилишда якка-якка, танлаб олиш принципига қаттиқ риоя қилишга ўргатади. Бундай принципга риоя қилинмаган жойларда партия сафига тасодифий, шуҳратпараст унсурлар, ба'зи вақтда душман унсурлар ҳам кириб қолиши мумкин. Шундай фактлар Боғишамол, Сиёб ва бошқа районларда юз берди.

Шу блан бирга кандидатлар ўртасида тарбиявий ишларнинг яхши уюштирилмаганлигини кўрсатиб ўтиш керак. Кандидатлардан 56 процентининг кандидатлик стажи ўтиб кетганлигига ҳам сабаб шу.

Пойариқ район, Сталин номли колхоз партия ташкилотида 8 кандидат бор. Буларнинг кандидатлик муҳлати аллақачонлар ўтиб кетган. Лекин, булардан бирортаси ҳам партияга а'зо бўлиб кириш учун тайёр эмас, кўплари саводсиз. Лекин, партия ташкилоти уларнинг ақалли саводини чиқариш учун ҳам ҳаражат қилмайди. Бундай аҳволни кўпгина партия ташкилотларида учратиш мумкин.

Вазифа — ВКП(б) Марказий Комитетининг 1946 йил 26 июльда «партия сафларининг ўсиши ва ВКП(б) сафига янги қабул қилинганлар ўртасида партия ташкилий ва партия-сиёсий ишларини кучайтириш чоралари тўғрисида» чиқарган қарори асосида, ВКП(б) сафларига янги а'золар қабул қилиш ишига раҳбарликни тубдан яхшилаш, ВКП(б) сафига янги а'золар ва кандидатлар қабул қилишда ўзибўларчиликка барҳам бериш ва бундан кейин партияга якка тартибда танлаб олишни уюштиришдир.

Партия йиғилишлари коммунистларни большевистик руҳда тарбиялашда катта аҳамиятга эгадир. Аммо, кўпгина бошланғич партия ташкилотлари айниқса колхозлар ва муассасалардаги партия ташкилотларида ойлаб йиғилишлар бўлмайди. Норпой район «Иттифоқ» колхозида шу йил 2 марта партия йиғилиши бўлган, халос. Бу йиғилишларга ҳам тайёргарлик кўрилмаган. Коммунистлар рўзномани мажлиснинг ўзида билиб қолганлар. Докладчилар тайёргарлик кўрмаган. Шунинг учун ҳам коммунистлар йиғилишида актив иштирок қилмагач. Бундай мисолларни кўплаб кўрсатиш мумкин.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари ёш коммунистларнинг ғоявий-сиёсий жиҳатдан ўсишига э'тибор қилмайдилар. Коммунистларнинг сиёсий ўқувини уюштиришни иккинчи навбатга қўядилар. Чунончи, Оқдар'ё райкомининг секретари ўртоқ Сатторов, Жомбойда ўртоқ Хусаинов, Пойариқда Тожиев, Хатирчида ўртоқ Боласановлар «хўжалик соҳасидаги вазифаларимиз кўп» деб коммунистларнинг сиёсий ўқуви масалаларига э'тибор қилмай қўйдилар. Шунинг натижасида ҳатто ба'зи бир раҳбар ходимлар ҳам ўз малакаларини ошириш учун ўқимай қўйдилар. Афсуски областьнинг ба'зи бир раҳбар ходимлари ҳам бу соҳада ёш коммунистларга ибрат бўлмаётирлар. «Ленин йўли» газетасининг муҳаррири ўртоқ В. Хўжаев 2 йилдан бери ВКП(б) Тарихи қисқа курсининг иккинчи бобидан нарига ўтолмайди. Маҳсулот тайёрлаш министрлигининг вакили ўртоқ Греков, область ер бўлимининг бошлиғи Панасеевич ва ҳатто область партия комитети ходимларидан Асроров, Петров, Нурмуҳамедова ўртоқлар ҳам ўз назарий савияларини оширишга ҳаракат қилмаётирлар.

Область партия комитети агитация-пропаганда бўлимининг ма'лумотларига қараганда коммунистлардан 1.112 киши мустақил ўқимоқда. Ҳақиқатда эса, системали равишда мустақил ўқиётган коммунистларнинг сони 100 га етмайди. Аммо, партия ташкилотлари бу коммунистлардан партия уставини тўла бажаришни талаб қилмайдилар. Шунингдек область газеталаримиз «Ленинский путь» ва «Ленин йўли» газеталари ҳам пропагандага доир материалларни камдан-кам босадилар. Бу ишга маҳаллий кадрларни жалб қилмайдилар.

Марксча-ленинча назарияни ўрганучи ўртоқлар учун лекциялар ўқиш йўли блан ёрдам берилмаётир. Областьнинг раҳбар ходимлари лекциялар ўқишга тортилган эмас. Масалан, область ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Лезин, Самарқанд шаҳар партия комитетининг кадрлар бўйича секретари ўртоқ Қосимов ва бошқалар сира лекция ўқимайдилар.

Кўп вақтда ёш коммунистларнинг ўқувини уюштиришнинг хилма-хил формаларига э'тибор қилинмайди. Уларнинг билими, сиёсий тайёргарлигини ҳисобга олинмайди. Ҳолбуки, ёш каммунистлар ўртасида мустақил ўқий оладиган, малакали лекторлар ва консультация берувчиларнинг ёрдамига муҳтож бўлган ўртоқлар ҳам бор. Областьда 800 га яқин сиёсий мактаб ва тўгарак ташкил қилинган. Бу мактабларнинг кўпида машғулотлар ўз вақтида ўтказилмайди. Чунончи, Ургут ва Жиззаҳ районларида ташкил этилган сиёсий тўгараклардан бирортаси ҳам му'тадил ишламайди.

ВКП(б) Марказий Комитетининг 1946 йил 26 июль қарори партия қаторларини ўстиришда партиявий ташкилий ишларни ва партиявий-сиёсий ишларни кучайтиришда зўр сиёсий аҳамиятга эгадир. Самарқанд партия ташкилоти, партия ташкилотларини мустаҳкамлаб, уларнинг меҳнаткашлар оммаси блан алоқасини кучайтириб, ўз ишидаги камчиликларни тугатади ва тўртинчи бешйилликнинг биринчи йилида ўз олдига қўйилган зўр хўжалик-сиёсий вазифаларни муваффақият блан бажаради.

И. БАБКОВ.

Ўзбекистон К(б)П Самарқанд область комитетининг секретари.

Париж Сулҳ Конференциясида

(БОШИ УЧИНЧИ БЕТДА)

симаётирлар. Албан халқи Австрия блан тенглаштириб қўйилди, албан халқи буни ўзи учун ҳақорат деб ҳисоблайди, чунки Австрия урушнинг охиригача немислар томонида туриб курашди, Австрия солдатлари шаҳар ва қишлоқларимизни вайрон қилдилар.

Албаниянинг иттифоқчилар ишига содиқ эканлигини ҳеч ким инкор қилолмайди. Албания Париж Конференциясига қаддини ростлаб, баланд руҳ блан келди ва Албаниянинг шаҳар ҳамда қишлоқларини қон қақшатган Италия устидан адолатли ҳукм чиқарилишини талаб қилади.

ЦАЛДАРИСНИНГ ТУХМАТЛАРИГА ЖАВОБ

Мен, дейди Анвар Хўжа, бу ерда Греция вакили Цалдарис томонидан Албанияга ва албан халқига қилинган жуда кўп тухматларга жавоб беришим керак. Греция вакили Албанияни душман мамлакат деб кўрсатишга уринди, албан халқи бўйнига адолатсиз айбларни қўйди, Жанубий Албанияни ажратиб олишни талаб қилди, бу ўлка Греция ери деб ишонтиришга уринди.

Албан халқи ўзи блан агрессорча гаплашаётган грек вакилининг ҳақоратли айбларини нафрат блан улоқтириб ташлайди. Албан халқи ҳеч қачон Грецияга ҳужум қилган эмас. Аксинча, албан халқи доимо грек халқига хайрихоҳлик блан қараб келди, чунки албан халқи блан грек халқининг тақдири бир хил эди. Улар биргалашиб умумий душманга қарши курашдилар.

Албан халқининг италиян фашизмига қарши ҳаёт-мамот учун курашганлигини бутун олам билади, ана шу сабабдан Цалдарис Албания гўё Грецияга қарши урушди деган гаплари блан ҳеч кимни ишонтира олмайди. Цалдарис ўз талабларини бизга эмас, балки итальян фашистларига қўйиши керак. Цалдарис ўз талабларини собиқ Италия қироли Виктор Эммануэлга айтсин. Виктор Эммануэлнинг декрети қаҳрамон халқнинг қўл-оёғини боғлаб қўлди деб ўйлаш кулгили бўлур эди.

Цалдарис, албан квислингчилари Грецияга қарши уруш э'лон қилдилар, деб пеш қилди. Аммо албан халқини квислингчилар блан таққослаш мумкин эмас. Квислингчилар халқнинг ашаддий душманлари эдилар, халқ уларга қарши фаол курашди. Албания озод қилингандан кейин халқ қўлига тушган квислингчилар қатл қилинди ва шу блан ўз қилмишларига мувофиқ жазо олдилар. Нима учун Цалдарис немислар блан қочиб кетган бошқа квислингчиларнинг тақдири блан қизиқсинмайди? Улар Римдаги энг яхши меҳмонхоналарда яшамоқдалар. Римдан Грецияни ва Албанияни бомбардимон қилиш учун аэропланлар юборилиб турар эди. Нима учун Цалдарис ҳозиргача озодликда юрган грек квислингчилари ҳақида гапирмайди? Нима учун Цалдарис бошқа квислингчилар ҳақида гапирмайди ва уларни Европа халқлари блан таққослаб кўрмайди?

Анвар Хўжа жаҳон матбуотида босилган жуда кўп далилларни келтириб, албан квислингчиларининг Италия территориясидаги курашда қатнашиш учун айтарлик миқдорда аскар тўплаёлмаганликларини исбот қилади. Ҳатто улар томонидан фронтга юборилган кам сонли отрядлар ҳам қўзғолон кўтариб ўз қуролларини фашизмга қарши қаратар эдилар. «Ана шу фактларни назарга олганда, дейди Анвар Хўжа, Грециянинг айблари ёлғон ва беҳуда эканлиги аён бўлади».

Албания делегациясининг раҳбари, шу блан бирга, Зервас бошлиқ грек квислингчиларининг Албаниядаги халқ-озодлик ҳаракатига қарши курашда немисларга фаол ёрдам берганликларини кўрсатадиган жуда кўп фактларни келтиради.

Анвар Хўжа уқдириб ўтдики, албан халқи ҳамиша Югославия ва Греция блан яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлашга интилиб келди ва ҳозир ҳам интилаётир. Югославия блан яхши қўшничилик муносабатлари ўрнатилди. Албания ҳукумати Греция блан ҳам шундай муносабатлар ўрнатилишига иштиёқманд эди. Лекин, ҳайҳот, грек халқи ўз ҳукуматига ҳеч қандай та'сир қилолмаётир. Греция делегацияси, ҳозирги Албания ҳукумати Албаниядаги озчилик ташкил қилган грекларни жабрлаётир, деб да'во қилган эди. Анвар Хўжа тегишли фактлар блан бу туҳмат гапларни рад этади. Анвар Хўжанинг айтишича, Албанияда озчиликни ташкил қилган ва 35 минг кишидан иборат бўлган греклар албан халқи томонида туриб, фашистларга ҳамда албан ва грек квислингчиларига қарши жанг қилдилар. Ҳозирги вақтда греклар албан гражданлари блан тенг даражада ҳамма ҳуқуқлардан фойдаланмоқдалар. Озчилик ташкил қилган греклар учун 79 мактаб, лицей бор, грек тилида газета чиқарилмоқда. Греклар ўз идораларига эга. Халқ мажлисида, армия ва ма'мурий идораларда грекларнинг ўз вакиллари бор.

Иккинчи томондан, Анвар Хўжа Грециядаги озчилик ташкил қилган албанларга қандай жабр-зулм қилинаётганлигини кўрсатадиган фактларни келтиради. 1913 йилда Лондонда тузилган шартнома асосида Греция тупроғида қолган 60 минг албандан 35 минги 1923 йилга қадар Кичик Осиёдаги греклар блан алмаштириш учун зўрлик блан Туркияга кўчирилди. 1944 йил июнь ва 1945 йил март ойларида грек квислингчи наполеони Зервас тўдалари қолган албанларнинг зотини қуритишга қарор бердилар. Улар қишлоқларга ўт қўйдилар, мингларча хотин-қизлар, болалар ва кексаларни ўлдирдилар. Ўлимдан қутилиб қолган 20 мингдан ортиқ албан халқи Албания тупроғида бошпана топти.

Греция вакили Албаниянинг азалдан ўзига қарашли бўлган ерларини — Корса ва Жинокастрони Албаниядан ажратиб олишга уринаётир. «Улуғ Греция давлати ғояси», я'ни Грециянинг Болқон мамлакатларини босиб олишдан иборат эски империалистик сиёсатни ҳозирги грек ҳукмронлари ҳам давом эттираётир. Буни жумладан Цалдарис жанобларининг Югославия делегациясига Албанияни бўлиш тўғрисида қилган таклифи яққол кўрсатади.

«Биз бу ерда айтамизки,—дейди Анвар Хўжа,—бизнинг чегарамизда ўзгаларнинг бир қарич ҳам ери йўқ.

Биз ўз чегараларимизга ҳеч кимнинг дахл қилишига йўл қўймаймиз, чунки бу чегаралар биз учун муқаддасдир».

АЛБАН ХАЛҚИНИНГ ҚОНУНИЙ ТАЛАБЛАРИ

Анвар Хўжа Италия блан тузиладиган сулҳ шартномаси лойиҳасига тўхталиб, ҳозирги Италия албан ҳарбий жиноятчилари учун бош пана бўлганлигини, бу жиноятчилар жазодан қочиб қолганлигини ва демократик янги Албанияга қарши пропаганда юргизиш ва фитна уюштириш учун Италияда улар учун қулай замин туғдирилганлигини эслатиб ўтади. Албанияга қарши уруш бошлаганлик ва бошқа жуда кўп ёвузликлар учун жавобгар бўлган итальян ҳарбий жиноятчилари эркинликда яшамоқдалар ва ҳатто юқори мансабларни ишғол қилмоқдалар.

Албания делегацияси сулҳ шартномаси лойиҳасини тузган вақтда Албаниянинг манфаатларини э'тиборсиз қолдирмаганлиги учун Ташқи ишлар министрлари кенгашига ташаккур изҳор қилади. Лекин, ҳар ҳолда, Албания делегацияси сулҳ шартномаси лойиҳаси тўғрисида ба'зи мулоҳазаларни айтишни зарур деб ҳисоблайди.

Албания ҳукуматининг фикрича, Италияга ўтмишдаги аҳволни баҳона қилиб, Албанияга ҳар қандай талаблар қўйиш имконияти берилмаслиги керак. Албания ҳукумати Италия ихтиёрида қолдирилган қуролли кучлар унинг тинчликка путур етказишига ва ўз қўшниларига таҳдид қилишига имкон беради, деб ҳисоблайди. Бу кучлар янада камайтирилиши керак.

Анвар Хўжа товон тўлатиш масаласига тўхталиб айтадики, де Гаспери ўз сўзида гарчи ба'зи шартлар блан бўлса ҳам, ўз мамлакатини Италия томонидан қилинган ҳарбий жиноятлар учун моддий жавобгарликдан қутқазишга уринди. Анвар Хўжа эслатиб ўтадики, Италия Албанияга олтин ҳисоби блан 3.544.232.626 франк зарар етказди. Албания сулҳ шартномасида Италиянинг Албанияга қанчалик товон тўлаши кераклиги кўрсатилишини, шунингдек бу товонни тўлаш усулларини кўрсатишни талаб қилади. Албания делегацияси бу тўғридаги муфассал талабларни кейинроқ топширади.

Анвар Хўжа яна айтдики, Албания делегацияси сулҳ шартномаси лойиҳасининг бошқа муҳим моддаларидан, жумладан ҳарбий жиноятчилар ҳақидаги моддалардан, бекор қилинган ҳуқуқларни тиклаш, Бирлашган миллатлар гражданларининг Италиядаги мол-мулклари тўғрисидаги моддалардан ҳам манфаатдордир. Албаниянинг манфаатларига бевосита тааллуқли бўлган ба'зи масалалар ҳақида гапириб ҳам турмаймиз.

«Бу шартнома, — деди Анвар Хўжа, —Албанияга жуда муҳим ҳуқуқ ва мажбуриятларни юклайди. Бу ҳуқуқ ва мажбуриятлар унинг мустақиллиги, суверенлиги, территория жиҳатидан бутунлиги, келгусидаги иқтисодий ва сиёсий ҳаёти блан чамбарчас боғланган. Броқ, шуларнинг ҳаммасига қарамай ва Албаниянинг Бирлашган ғолиб миллатлар томонида туриб урушда актив қатнашганлигига қарамай, сулҳ шартномаси лойиҳаси Албания ҳақли бўлган ҳамма талабларни та'минлайди деб бўлмайди ва Албанияга бу шартномани имзолаш имкониятини бермайди».

Албания делегацияси шартномага тузатиш киритиб, бу шартномани тузишда Албания бирлашган давлат деб ҳисобланганлигини айтишни таклиф этади.

Анвар Хўжа ўз сўзининг охирида айтдики, Албания халқ Республикаси ўз халқаро мажбуриятларини ҳалол бажарадиган ва адолатли тинчлик ҳамда коллектив хавфсизликни ўрнатишда бошқа демократик мамлакатлар блан ҳамкорлик қиладиган янги чинакам демократик Италия блан му'тадил муносабатларда бўлишни бахт деб ҳисоблар эди. Албания умумий ғалаба ишига қўшган ҳиссаси блан фахрланади. Албания барча иттифоқчилар ва барча демократик мамлакатлар блан тинчликни ўрнатиш ишига ўз ҳиссасини қўшишга ҳам тайёрдир.

МЕКСИКА ВАКИЛИНИНГ СЎЗИ

Албания вакилидан кейин сўзга чиққан Мексика вакили Мексиканинг фашизмга қарши курашда иштирок қилганлиги ҳақида гапириб, Мексика ҳукумати фашист агрессорлар ҳужуми остида қолган давлатларга ма'навий ёрдам беришга интилди деб қайта-қайта уқдириб ўтди.

Мексика делегациясининг вакили айтдики, Мексикадан бирнеча минг аскар фронтга юборилди, Мексика ишчиларидан бирнеча минг ишчи фронтга кетган америкалилар ўрнида дастгоҳлар ёнида ишлади, Мексика ўз соҳилларини қўриқлашни та'минлади ва иттифоқчи мамлакатларнинг ҳарбий саноати учун хомаш'ё етказиб беришда қатнашди.

Мексика вакили айтдики, Мексика ўзига етказилган зарарнинг тўланишини талаб қилади ва шу блан бирга Италияга олижаноб муносабатда бўлишини сўрайди. Мексика вакили айтдики, Мексика ҳукумати мустамлакалар системасини илгариги мустамлакаларни коллектив суратда васийликка олиш тартиби блан алмаштиришни талаб қилади, деди.

21 август кечки ялпи мажлис

ПАРИЖ, 21 август (ТАСС махсус мухбиридан). Кечки ялпи мажлисда Миср, Куба, Австрия ва Эрон вакилларининг сўзлари эшитилди.

МИСР ВАКИЛИНИНГ СЎЗИ

Миср вакили ўтган урушда ўз мамлакатининг роли ҳақида гапириб, бу урушда ҳарбир сулҳпарвар давлат ўз қўлидан келган ишни қилди, деган сўз блан чекланди. Шунга қарамай, Миср вакили Мисрнинг ҳам Италияга муҳим талаблар қўймоқчи эканлигини айтди.

Миср вакили Мисрнинг Италиядан товон олмоқчи эканлигини, Италиянинг Миср тупроғидаги мол-мулкини товон ҳақи деб ҳисоблаганлигини айтди. Миср делегацияси вакилининг айтишича, Миср ҳукумати Жарабуб воҳасини қайтариб беришни ва Соллум тоғлик жойларини Мисрга қўшишни, бу ердаги чегарани Бардия шаҳридан ғарбдароқ белгилашни талаб қилади.

Миср вакили ўз сўзининг охирида Ливияга мустақиллик бериш ва Ливияни идора қилишни Араб Иттифоқи а'золаридан бирига топшириш зарурлигини айтди.

КУБА ВАКИЛИНИНГ СЎЗИ

Куба вакили Кубани Конференциянинг тенг ҳуқуқли а'зоси деб танишни талаб қилди ва бу талабни бажармаслик демократияни бузиш бўлади деб исбот қилишга уринди.

Куба вакили Италия блан тузиладиган сулҳ шартномасига тўхталиб, Италиянинг ҳозирги ҳукуматини мақтади, бу ҳукумат асл демократик ҳукумат, деди.

Италия блан тузиладиган сулҳ шартномасининг моҳиятига келганда эса, Куба вакили бу тўғрида бир сўз ҳам айтмади.

АВСТРИЯ ВАКИЛИНИНГ СЎЗИ

Австрия вакили ўз сўзида уруш йилларида Австрияда қаршилик кўрсатувчи кучлар актив ҳаракат қилганлигини да'во этди. Броқ, бу кучлар фақат урушнинг сўнгги даврида, Қизил Армия қисмлари жанг қилиб Австрия пойтахтига кирган пайтдагина сезилди. Австрия вакили «Австрия партизанларининг жанг майдонига очиқ суратда чиқишлари учун қаҳрамон Қизил Армия Сталинграддан тортиб Венагача бўлган масофани босиб ўтиши керак бўлди» деди.

Австрия вакили Конференция олдига Жанубий Тироль масаласини қўйди. Ма'лумки, Жанубий Тироль жаҳон урушидан кейин Сен-Жермен шартномасига биноан Италияга берилган эди. Эндиликда Австрия бу ерни да'во қилади. Австрия делегациясининг вакили Конференция а'золаридан «Жанубий Тироль масаласини Жанубий Тироль аҳолиси учун мувофиқ бўлган тарзда ҳал этишни» сўради.

Австрия вакили Австрия учун Триестга эркин чиқадиган йўл берилишини ва денгиз орқасидаги мамлакатлар блан савдо-сотиқ ишларини кучайтириш учун порт районида имтиёзлар берилишини талаб қилди. Австрия вакили Триест районидаги халқаро ма'мурият составида Австрия вакили ҳам иштирок қилишини талаб этди.

ЭРОН ВАКИЛИНИНГ СЎЗИ

Ма'лумки, Париж Конференцияси Эрон делегациясини ҳам чақиришга қарор берган эди. Бу ерда шуни айтиб ўтиш кераккки, Эрон ҳукумати Конференцияга делегация юбориш тўғрисида 9 августдаёқ баёнот берган эди. Лекин совет делегацияси бу масалани Конференция олдига қўйганига қадар, Эроннинг бу илтимосини ҳеч ким қувватламади.

Эрон делегацияси ҳали Парижга келиб етганича йўқ, шу сабабдан бугун Конференцияда Эроннинг Франциядаги элчиси Раҳнамо қисқа нутқ сўзлади. Эрон вакили Конференцияга Теҳрон конференцияси вақтида Америка Қўшма Штатлари, СССР ва Буюк Британия ҳукуматлари чиқарган ма'лум баёнотни эслатиб ўтди. Ўша вақтда Америка Қўшма Штатлари, СССР ва Буюк Британия ҳукуматлари урушдан кейин халқаро тинчлик, хавфсизлик ва тараққиётни ўрнатишда Эроннинг бошқа сулҳпарвар миллатлар блан биргаликда иштирок қилишига ишонадилар деб билдирган эдилар.

Раҳнамо ўз сўзининг охирида айтдики, Эрон ҳукуматининг делегацияси сулҳ шартномалари лойиҳалари тўғрисида ўз фикрини баён қилмоқ учун яқинда Парижга келади.

* * *

ПАРИЖ, 21 август (ТАСС). Югославия ва Греция делегацияларининг Конференция раисига ёзган бирқанча хатлари Сулҳ Конференцияси қатнашчилари ва матбуот вакилларининг диққатини жалб қилди.

Бундан илгари хабар берилганича, Югославия вакили Пьяде Конференциянинг ялпи мажлисида сўзлаган нутқида Греция ҳукуматининг Албания тўғрисидаги босқинчилик ниятларини фош қилган эди. Пьяде ўша вақтда, Грециянинг Сулҳ Конференциясидаги вакили Югославия вакилига Албанияни бўлишни таклиф этди, деган эди. Болқонда янги жанжаллар чиқишига сабаб бўлиши мумкин бўлган бу планларнинг фош этилиши, я'ни Греция ҳукмрон доираларининг бундай агрессив сиёсати Конференция қатнашчиларини ғазаблантирди. Греция бош министри ва Сулҳ Конференциясидаги грек делегациясининг раҳбари Цалдарис Конференция раисига ёзма баёнот блан мурожаат қилиб, Пьяденинг бу сўзларини инкор этишга уринди.

Греция делегациясининг шу баёноти муносабати блан, Пьяде ҳам Конференция раисига хат юборди. Пьяде ўз хатида бундай деб ёзади: «Ҳақиқат шундан иборатки, Цалдарис жаноблари Югославия делегациясининг икки а'зоси — Беблер ва Ж. Вильфан блан бўлган суҳбат вақтида Греция министри Грециянинг Жанубий Албания («Шимолий Эпир») тўғрисидаги талабларига делегациямизнинг розилик беришини истаб, Греция ҳукумати агар Югославия шимолда Албаниянинг ўзи истаган ерини олмоқчи бўлса, Греция ҳукумати бунга қаршилик қилмас эди, деган».

Цалдарис шу мактуб муносабати блан Конференция раисига яна баёнот топширди. Цалдарис бу баёнотида Пьяде хатида келтирилган фактларни инкор қилишга уринмайди, балки менинг гапим «нотўғри тушинилган» деб ишонтиришга уринади. У Америка Қўшма Штатлари элчихонасидаги қабул вақтида Югославия делегатларидан Беблер ва Вильфан блан суҳбат қилганлигини та'кидлашга мажбур бўлди. Броқ у, «дўстона» вазиятда ўтган бу суҳбатда, мен Югославия ҳукуматидан Грециянинг Жанубий Албания тўғрисидаги да'восини қўллашни илтимос қилдим, бунинг эвазига Югославияга ҳеч нарса таклиф этмадим . . . деб ўзини оқлашга уринади.

Жиноят устида ушланган Цалдарис ўзини оқлашга уринади. Греция ҳукуматининг Албанияни бўлиш тўғрисидаги ниятлари ва Цалдариснинг, Греция ўзини ҳали ҳам Албания блан уруш ҳолатида деб ҳисоблайди, деган сўзи, шунингдек Цалдариснинг ва унинг шерикларининг Конференцияда Греция қўшнилари, Албания ва Булғорияга доимо қаттиқ ҳужум қилишлари — Греция ҳукуматининг агрессив сиёсатини яққол кўрсатади. Бу сиёсат бутун Болқонда ташвиш ва жанжаллар ўчоғини ташкил қилади.

Германиядаги Контроль кенгашининг мажлиси

БЕРЛИН, 21 август (ТАСС). 20 августда Берлинда Контроль кенгашининг 37-нчи мажлиси бўлди.

Контроль кенгаши «Герман қуролли кучларини тугатиш тўғрисидаги» 34-нчи қонунни ва «Меҳнат жанжаллари бўйича яраштириш ва арбитраж органлари тўғрисидаги» 35-нчи қонунни имзолади.

Британия вакили илгариги Пруссия давлатининг Британия доирасида бўлган қисмидаги ба'зи ма'мурий ўзгаришлар тўғрисида чиқарилган буйруқнинг копиясини ма'лумот учун Контроль кенгашига тақдим этди.

Америка вакили айтдики, америка ма'мурлари 1945 йилнинг октябрь ойида Пруссиядаги собиқ Гессен-Нассау вилоятини Федераль-Гессен ери блан бирлаштирдилар: Бунинг натижасида Гросс-Гессен номи блан ма'лум бўлган янги Федераль ер пайдо бўлди.

Маршал Соколовский айтдики, илгариги Пруссия давлатининг вилоятларини тугатиш масаласи Германиянинг келгусидаги давлат тузилишига тааллуқли масала бўлганлиги сабабли, бу масала мазкур доирадаги қўмондоннинг фикри блан ҳал этилиши мумкин эмас. Тўртта оккупациячи давлат ҳукуматларининг ўзаро келишиб қарор чиқариши йўли блангина илгариги Пруссия давлатида бўлган герман вилоятларини ўз конституциялари, парламентлари ва ҳукуматлари бўлган федераль ерларга айлантириш мумкин. Маршал Соколовский бу масала Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг Германия масаласи юзасидан бўладиган мажлисида қараб чиқилса керак эди, деди, чунки бу, Германиянинг федераль асосда тузилишига доир масала бўлиб, Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг ўтган мажлисида бу тўғрида ҳечқандай қарор қилинмаганлиги ма'лум.

Маршал Соколовский бундай деди: 17 ва 18 августда Шарлоттенбург районида (Берлин) Берлиндаги социал-демократлар партиясининг қурултойи бўлди. Бу қурултойда доклад қилган Курт Зволинский ва Франц Нейманлар ўз нутқларида Германиядаги совет оккупация ма'мурларига қарши очиқдан-очиқ дағал ҳужум қилдилар. Бунинг устига Берлин социал-демократлари совет оккупация доирасида бўладиган сайловлар муносабати блан совет оккупация доирасидаги социал-демократларга атаб чиқарган мурожаатида совет ҳарбий ма'муриятининг чораларига нисбатан очиқдан-очиқ саботаж қилиш ва бу чораларни амалга оширмаслик йўлига ўтдилар ва совет доирасидаги бутун аҳолини шундай қилишга да'ват этмоқдалар.

Маршал Соколовский бундай деди: Берлин социал-демократларининг бундай иши оккупация мақсадларига хилоф бўлиб, оккупация ма'мурларига таҳдид қилишдан иборат. Оккупация доираларидаги қўмондонлардан бирининг белгилаган чораларини бажармасликка да'ват қилишни душманчиликдан иборат бир ҳаракат деб қараш мумкин, халос. Британия ҳарбий ма'мурияти ифвогарликдан иборат бўлиб, совет оккупация ма'мурларининг чораларини обрўсизлантиришга қаратилган шундай мақолаларнинг матбуотда э'лон қилинишига қаршилик кўрсатиш уёқда турсин, афтидан бунга йўл қўйиб бераётган бўлсалар керак.

Британия вакили бу масалани текшириб чиқажагини айтди. Америка вакили бундай ҳолларни ва шунга ўхшаш ҳолларни текшириш учун бу масала мувофиқлаштирувчи комитетда муҳокама қилинсин, деб таклиф этди. Бошқа вакиллар бу фикрга қўшилдилар.

Британия вакили Британия доирасидаги металлургия ва пўлат эритиш саноатини ўз контроли остига олмоқчи эканлиги тўғрисида Контроль кенгашини хабардор қилди. Британия вакили айтдики, бу корхоналар келажакда кимнинг қўлида бўлиши ёки кимлар томонидан контроль қилиниши керак, деган масала ҳал этилганига қадар, бу контроль амалга оширилади. Қолган уч вакил бу баёнотни ўрганишга қарор берди.

АМЕРИКА ВА АНГЛИЯ ҲУКУМАТЛАРИНИНГ ЮГОСЛАВИЯ ҲУКУМАТИГА ТОПШИРГАН НОТАЛАРИ

ВАШИНГТОН, 19 август (ТАСС). Бугун Америка Қўшма Штатлари давлат департаменти Югославияга юборилган икки нотанинг текстларини э'лон қилди.

Биринчи нота Американинг Белграддаги ишлар вакили Шанту томонидан 15 августда Югославия ташқи ишлар министрлигига топширилган. Бу нота 12 июльда Юлия ўлкасининг Югославия ҳарбий ма'мурияти қарамоғида бўлган «Б» доираси территориясидаги демаркация чизиғи яқинида бўлиб ўтган можарага сабаб бўлган Америка ма'мурларининг ҳатти-ҳаракатига қарши Югославиянинг 16 июльда билдирган норозилигига жавобдир. Югославия нотасида айтилишича, можара юз берган пайтда Югославиянинг чегара органлари ўзларининг муайян қилиб белгиланган жойларда турар эдилар. Америка соқчилари даставвал қуққисдан ўт очдилар. Бунинг натижасида Югославия томонидан икки аскар ҳалок бўлди. Америка нотасида Югославиянинг норозилиги рад этилади. Нотада демаркация чизиғидаги можаралар Югославия аскарларининг шу чизиқдан ўтганликлари орқасида пайдо бўлди деб да'во қилинади. Нотада айтилишича, Америка Қўшма Штатларининг ҳукумати Югославия аскарларининг «А» доирасидан ўтишларига қарши норозилик билдиради.

20 майда Шанту Югославия ташқи ишлар министрлигига топширган иккинчи нота шу йилнинг март ойида Югославия юборган нотага жавобдир. Югославия нотасида Юлия ўлкасида иттифоқчилар ма'муриятининг кўрган чораларига қарши норозилик билдирилган эди. Америка нотасида «А» доирасидаги иттифоқчилар ҳарбий ма'муриятининг кўрган чоралари ма'қулланади ва бу ма'мурият ирқ ёки сиёсий маслакларига қарамай, барча кишиларга нисбатан бир хил муомала бўлишини та'минлаш учун бу районни васийлик руҳида идора қилишга уринган эди, деб да'во қилинади. Айни замонда нотада Югославия ҳукуматига у Триестдаги ва «А» доирасидаги югослав аҳолисини иттифоқчилар ҳарбий ма'муриятининг ўз вазифаларини бажаришга тўсқинлик қилиш учун рағбатлантирди, деган айб қўйилади. Нотанинг охирида айтилишича, Америка Қўшма Штатлари ва Англия ҳукуматлари иттифоқчилар ҳарбий ма'мурияти ўз устига олган вазифа бажарилганига қадар бу ма'мурият белгилаган принципларга мувофиқ «А» доирасини идора қилиш ниятидадир.

ЛОНДОН, 19 август (ТАСС). Англия ташқи ишлар министрлиги қуйидагиларни билдирди: 16 августда Югославия ҳукуматига нота топширилди. Бу нотада Англия ҳукумати Юлия ўлкасидаги демаркация чизиғи яқинида бўлган можара учун югославлар зиммасига жавобгарлик юклайди ва шу тўғрида Югославия ҳукуматига норозилик билдиради.

Англия нотасида яна айтилишича, Югославия ҳукумати «А» доирасида иттифоқчилар ҳарбий ма'муриятининг кўраётган чоралари тўғрисида 14 августда инглиз элчихонасига нота юборган эди. Инглиз нотасида, Югославиянинг 14 августдаги нотаси Англия ҳукуматининг ва Триест районидаги инглиз-америка қўшинларининг обрўсини тушириш мақсадида юборилган, деб да'во қилинади. Инглиз нотасида «А» доирасидаги иттифоқчилар ма'муриятининг кўрган чоралари ма'қулланади ва Англия ҳамда Америка ҳукуматлари иттифоқчилар ҳарбий ма'мурияти бошлаган иш тамом қилинганига қадар «А» доирасини шу ма'мурият томонидан белгиланган тартибда идора қилмоқчилар, деб айтилади.

НЬЮ-ЙОРК, 19 август (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентлигининг Вашингтондаги мухбири Хайтауэр билдиради: Югославия ҳукуматига топширилган икки нота кейинги вақтларда давлат департаменти томонидан э'лон қилинган барча ноталарга қараганда, ғоят кескин тарзда ёзилган. Мухбир ёзади: дипломатия соҳасида иш кўрувчи олий мансабдорлар, ғарбдаги иттифоқчиларнинг Югославияга иқтисодий жиҳатдан қаттиқ та'сир кўрсатишлари учун пайт келди, деб ўйлайдилар.

АМЕРИКА ҚЎШМА ШТАТЛАРИ ЮГОСЛАВИЯГА ЯНА НОТА ТОПШИРДИ

ВАШИНГТОН, 21 август (ТАСС). Америка Қўшма Штатларининг давлат департаменти Америка Қўшма Штатларининг Югославияга юборган нотасини матбуотда э'лон қилиш учун топширди. Бу нотада ҳозирги вақтда югославлар томонидан ушланган икки аэропландаги кишиларнинг 48 соат мобайнида озод қилиниши талаб этилади. Нотада бундай дейилади: акс ҳолда Америка Қўшма Штатлари Бирлашган миллатлар ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг тегишли чоралар кўришини талаб этади.

Америка Қўшма Штатлари давлат секретари вазифасини бажарувчи Ачесон Гринвич вақти блан соат 22 дан 6 минут ўтганида бу нотани Югославия ишлар вакили Македога топширди.

НЬЮ-ЙОРК, 21 август (ТАСС). Эрталабки газеталарнинг ҳаммаси Америка Қўшма Штатларининг Югославияга топширган сўнгги нотаси ҳақидаги хабарни катта сарлавҳалар блан босиб чиқардилар. «Нью-Йорк таймс» газетасининг Вашингтон мухбири бу нотани «Америка дипломатияси тарихида шу вақтгача берилган ноталарга қараганда, энг кескин нота» деб та'бирлади.

Мас'ул муҳаррир:
С. РАЖАБОВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ҲАМЗА ТЕАТРИДА — 24 августда **Муҳаббат**, 25 августда **Отелло**. Спектакль кеч соат 9 да бошланади.

ЎзОПЕРА ТЕАТРИДА — 24 августда **Бўрон**, 25 августда **Гуландом**. Спектакль кеч соат 9 да бошланади.

МУҚИМИЙ ТЕАТРИДА (Пушкин номли боғ, ёзги театр) — 24 ва 25 августда **Тоҳир ва Зуҳра**.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ РЕСПУБЛИКА МУЗИКА ТЕАТРИДА (Беш'ёғочдаги Тошсовет театри биносида) — 24 августда **Офтобхон**, 25 августда **концерт**. Томошалар кеч соат 9 да бошланади.

ОХУНБОБОЕВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ЁШ ТАМОШАБИНЛАР ТЕАТРИДА (Ҳамза кўчаси, 8-нчи уй)—28 августда **Шаҳзода Иван ҳақида эртак**. 4 парда 8 кўринишли, 25 августда **Шерзод ва Гулшод**. Спектакльлар кундуз соат 4 да бошланади.

МУҚИМИЙ ТЕАТРИНИНГ ЁЗГИ БИНОСИДА («Пушкин» боғи)—25 августда **Бутун Иттифоқ эстрада артистлари конкурси қатнашчиларининг концерти бўлади.**

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОТ-ФРОНТ» — **Сирли кристалл**; «НАВОИЙ» — **Аршин мол олон**; «9-НЧИ МАЙ» — янги бадиий фильм **Давид Гурамишвили**; «ОКТЯБРЬ» — **Юксак мукофот**; «ВАТАН» — **Малахов қўрғони**; «ХЕВА» — **Давид Гурамишвили**; «ИСКРА»— **Озод қилинган ер**; «УДАРНИК» — **Тракторчилар**; «ТЕЛЬМАН» — **Осмон секинюрари**; «ПОБЕДА» — **Ажойиб табиатли қиз**; «ВЕСНА» — **Икки жангчи**.

ЎзССР МАОРИФ МИНИСТРЛИГИ

бир йил муддатида

Ўзбек мактабларининг II—VII синфлари учун рус тили ўқитувчилари ҳамда ўзбек ва рус мактабларининг I—IV синфлари учун ўқитувчилар тайёрлайдиган

ЎНБИРИНЧИ ПЕДАГОГИКА СИНФИГА ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўнбиринчи педагогика синфлари қуйидаги шаҳарларнинг қизлар мактаблари ҳузурида очилади:

Тошкент шаҳрида—Октябрь районининг 38-нчи мактабида (Вилоят кўчаси, 234-нчи уй). Ўзбек мактабларининг I—IV синфлари учун ўқитувчилар тайёрлайди.

Тошкент шаҳрида—Марказий районнинг 110-нчи мактабида (Зирабулоқ кўчаси, 22-нчи уй). Рус мактабларининг I—IV синфлари учун ўқитувчилар тайёрлайди.

Тошкент шаҳрида—Марказий районнинг 7-нчи мактабида (Лоҳутий кўчаси, 11-нчи уй). Ўзбек мактаблари учун рус тили ўқитувчилари тайёрлайди.

Самарқанд шаҳрида—30-нчи мактабда. Ўзбек мактаблари учун рус тили ўқитувчилари тайёрлайди.

Фарғона шаҳрида—2-нчи мактабда. Ўзбек мактаблари учун рус тили ўқитувчилари тайёрлайди.

Бухоро шаҳрида—КИМ номли мактабда. Ўзбек мактаблари учун рус тили ўқитувчилари тайёрлайди.

Бухоро шаҳрида—Куйбишев номидаги тожик мактабида—тожик мактабларининг I—IV синфлари учун ўқитувчилар тайёрлайди.

Қўқон шаҳрида—2-нчи сон рус мактабида. Ўзбек мактаблари учун рус тили ўқитувчилари тайёрлайди.

Андижон шаҳрида—1-нчи сон рус мактабида. Ўзбек мактаблари учун рус тили ўқитувчилари тайёрлайди.

Андижон шаҳрида—30-нчи мактабда. Ўзбек мактабларининг I—IV синфлари учун ўқитувчилар тайёрлайди.

Ўнбиринчи педагогика синфига 10 синфни битирганлик ҳақида аттестати бўлган қизлар қабул қилинади.

Педагогика синфида ўқувчилар ойига 120 сўм миқдорида стипендия блан та'минланадилар.

Педагогика синфларини битирган кишиларга ишга тайинланган вақтларида бир сидра кийим, ўқув-методика адабиёти ва ўқитувчи оладиган иш ҳақининг 1/3 миқдорида бирйўла ёрдам пули берилади.

Ўнбиринчи синфларга кириш ҳақида ма'лумот олиш учун юқорида кўрсатилган мактабларнинг директорларига ҳамда Маориф министрлигининг инспектори ўртоқ Р. Е. Клейнерга (Пушкин кўчаси, 17-нчи уй, 3-нчи қават, 38-нчи хона) учрашилсин.

Тошкент шаҳар «Правда Востока» ва «Қизил Ўзбекистон» босмахонаси.
Тиражи 64,5 минг № 60 Р 00936